

Způsob realizace domácího vzdělávání v rodinách s dětmi mladšího školního věku

Veronika Mezerová

Bakalářská práce
2025

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

Akademický rok: 2024/2025

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení:	Veronika Mezerová
Osobní číslo:	H210192
Studijní program:	B0111A190011 Sociální pedagogika
Forma studia:	Prezenční
Téma práce:	Způsob realizace domácího vzdělávání v rodinách s dětmi mladšího školního věku

Zásady pro vypracování

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.

Vymezení terminologie a teoretických východisek z oblasti domácího vzdělávání, prostředí rodiny a období mladšího školního věku dítěte.

Příprava metodiky empirické části, zpracování projektu výzkumu a stanovení výzkumného problému.

Realizace kvantitativního výzkumu formou dotazníkového šetření.

Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.

Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

GRAY, Peter, 2016. Svoboda učení: jak nechat děti rozhodovat o svém vzdělávání. Praha: PeopleComm. ISBN 9788087917176.

HÁNA, David a Yvona KOSTELECKÁ, 2019. Domácí vzdělávání v kontextu evropských vzdělávacích systémů. Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta. ISBN 978-80-7290-994-0.

HOLT, John Caldwell a Patrick FARENGA, 2018. Učte se sami: dovolte dětem, aby se učily samy = Teach your own. Praha: Marie Noe, One Woman Press. ISBN 978-80-86356-59-4.

CHRÁSKA, Miroslav, 2007. Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-1369-4.

KOSTELECKÁ, Yvona, Andrea BELÁŇOVÁ, David HÁNA, Irena KAŠPAROVÁ, Jakub PIVARČ et al., 2020. Domácí vzdělávání. Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta. ISBN 978-80-7603-187-6.

Vedoucí bakalářské práce: **Mgr. Eliška Suchánková, Ph.D.**
Ústav pedagogických věd

Datum zadání bakalářské práce: **13. ledna 2025**

Termín odevzdání bakalářské práce: **2. května 2025**

L.S.

Mgr. Libor Marek, Ph.D.
děkan

doc. Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.
ředitel ústavu

Ve Zlíně dne 13. ledna 2025

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb., v platném znění bez ohledu na výsledek obhajoby;
- bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a bude dostupná k nahlédnutí;
- jedno vyhotovení bakalářské práce v listinné podobě bude ponecháno Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně k uložení;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- podle § 60 odst. 1 autorského zákona má Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci – nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- pokud je výstupem bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá; neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji, že

- jsem na bakalářské práci pracoval(a) samostatně a použitou literaturu jsem řádně citoval(a); v případě publikace výsledků budu uveden(a) jako spoluautor;
- odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou obsahově totožné.

Ve Zlíně, dne

.....
podpis autora

ABSTRAKT

Cílem této bakalářské práce je zjistit průběh a specifika realizace domácího vzdělávání v rodinách s dětmi mladšího školního věku. Teoretická část se zaměřuje na vývojové charakteristiky této věkové skupiny, legislativní rámec individuálního vzdělávání, jeho výhody a nevýhody, přístupy k výuce, motivaci rodičů a možnosti socializace dětí. Praktická část je založena na kvantitativním výzkumu formou dotazníkového šetření mezi rodiči, kteří domácí vzdělávání aktivně realizují. Výsledky ukazují, že tato forma výuky je vnímána jako flexibilní a respektující individuální potřeby dítěte.

Klíčová slova: domácí vzdělávání, individuální vzdělávání, mladší školní věk, výukové metody, rodičovská motivace, socializace

ABSTRACT

The aim of this bachelor thesis is to find out the course and specifics of the implementation of home education in families with children of younger school age. The theoretical part focuses on the developmental characteristics of this age group, the legislative framework of individual education, its advantages and disadvantages, approaches to teaching, parents' motivation and possibilities of socialization of children. The practical part is based on quantitative research in the form of a questionnaire survey among parents who actively implement home education. The results show that this form of education is perceived as flexible and respectful of the child's individual needs.

Keywords: homeschooling, individual education, young school-aged children, teaching methods, parental motivation, socialization

Děkuji mé vedoucí paní doktorce Elišce Suchánkové za pomoc a podporu při psaní bakalářské práce. Chtěla bych také poděkovat své rodině a blízkým, kteří mě po celou dobu studia podporovali.

OBSAH

ÚVOD.....	10
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 DĚTI MLADŠÍHO ŠKOLNÍHO VĚKU.....	12
1.1 VÝVOJ DÍTĚTE	12
1.2 POTŘEBY A VÝZVY VZDĚLÁVÁNÍ DĚTÍ MLADŠÍHO ŠKOLNÍHO VĚKU.....	13
2 DOMÁCÍ VZDĚLÁVÁNÍ.....	15
2.1 DOMÁCÍ VZDĚLÁVÁNÍ U NÁS A V ZAHRANIČÍ	16
2.1.1 Ostatní státy a domácí vzdělávání.....	16
2.2 MOTIVACE PRO ROZHODNUTÍ ZAVEDENÍ DOMÁCÍHO VZDĚLÁVÁNÍ.....	17
2.3 PŘEZKOUŠENÍ.....	19
2.3.1 Podoby přezkoušení	20
2.3.2 Hodnocení domácího vzdělávání	20
2.4 POZITIVA A NEGATIVA.....	20
2.5 METODY A PŘÍSTUPY VZDĚLÁVÁNÍ	21
2.6 ORGANIZACE DOMÁCÍHO VZDĚLÁVÁNÍ	23
2.7 MOŽNOSTI SOCIALIZACE DĚTÍ	25
II PRAKTICKÁ ČÁST.....	27
3 DESIGN VÝZKUMU.....	28
3.1 CÍLE VÝZKUMU	28
3.2 VÝZKUMNÉ OTÁZKY	28
3.3 VÝZKUMNÝ SOUBOR	28
3.4 VÝZKUMNÁ METODA A TECHNIKA	29
3.5 METODY ANALÝZY DAT	29
4 VÝSLEDKY VÝZKUMU.....	31
4.1 ANALÝZA A INTERPRETACE DAT	31
4.2 SHRnutí VÝZKUMU.....	45
ZÁVĚR	48
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	49
SEZNAM OBRÁZKŮ	52
SEZNAM TABULEK.....	53
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	54
SEZNAM PŘÍLOH.....	55

ÚVOD

Téma domácího vzdělávání je v posledních letech stále aktuálnější. Stále více rodičů v České republice hledá alternativu ke klasickému školnímu vzdělávání a volí možnost individuálního přístupu ke vzdělávání svých dětí v domácím prostředí, vyplívá to ze statistického informačního systému Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Jde o individuální vzdělávání, ale je typičtější používat název domácí vzdělávání. Cílem této bakalářské práce je přiblížit, jak domácí vzdělávání probíhá v praxi v rodinách s dětmi mladšího školního věku, jaké jsou jeho výhody a nevýhody a co rodiče vede k rozhodnutí vzdělávat dítě doma. V teoretické části se zaměřuji na vývoj dítěte mladšího školního věku, specifika domácího vzdělávání, legislativní rámec, metody a přístupy výuky, přezkoušení a otázku socializace dětí. V praktické části pak prezentuji výsledky výzkumného šetření zaměřeného na realizaci domácího vzdělávání.

Spojitost mezi tématem bakalářské práce a mým oborem, který studuji, je prostředí ve kterém se děti mladšího školního věku vzdělávají. Typická je výuka v prostředí základní školy, ale tento typ vzdělávání se uskutečňuje v domácím přirozeném prostředí.

I TEORETICKÁ ČÁST

1 DĚTI MLADŠÍHO ŠKOLNÍHO VĚKU

Období mladšího školního věku se vyznačuje doba od 6 - 7 let do 11 - 12 let života. Je to doba kdy dítě nastoupí do školy a než začínají první známky pohlavního dospívání (Langmeier, Krejčířová, 2006). Vágnerová období těchto let rozděluje ještě na raný školní věk od 6 – 9 let a střední školní věk od 9 do 11 – 12 let. Během těchto let zvládá dítě základy vzdělanosti, získá novou sociální roli, následně rozvíjí své schopnosti a dovednosti. (Vágnerová, 2012)

1.1 Vývoj dítěte

Tělesný a motorický vývoj: V mladším školním věku probíhá plynulý růst těla. Děti zpravidla přibývají na výšce i váze a zlepšuje se jejich celková tělesná koordinace. Dochází ke zlepšování jemné i hrubé motoriky, koordinaci pohybů a pohybových schopnostech. Roste zájem o pohybové hry a různé sportovní aktivity. Podílí se na výkonu i rodiče, záleží i na jejich motivaci, jestli své dítě podporují k výkonu nebo tlumí z obavy úrazu dítěte. (Langmeier, Krejčířová, 2006)

Kognitivní vývoj: Dítě začíná myslet logičtěji, dokážou chápat příčinné souvislosti, třídit předměty podle více kritérií, osvojovat si pojmy jako čas a prostor, a rozvíjet matematické a jazykové dovednosti. Vyvíjí se čtení, psaní a porozumění kontextu. Z mechanického učení se začíná využívat strategie zapamatování. Sílí rozvoj metapaměti. (Vágnerová, 2012)

Emoční vývoj: Emoční sféra dítěte v mladším školním věku se postupně stabilizuje. Děti se učí rozpoznávat, pojmenovávat a regulovat své emoce, a také chápat emoce druhých. Zdokonaluje se sebehodnotící emoce. Naučí se potlačit některé své emoce, které nejsou vhodné ve skupině například vztek a škodolibost, aby se s nimi ostatní bavili. Emoce začínají být více ovlivňovány vnějšími pravidly a morálními normami. (Vágnerová, 2012)

V tomto věku je dítě citlivé na úspěch či neúspěch, a jeho sebedůvěra se teprve utváří. Emoční klima, ve kterém se dítě učí, má přímý dopad na jeho školní výkonnost i vztah ke vzdělávání obecně. (Vágnerová, 2012)

Sociální vývoj: Sociálně se dítě v tomto období vymaňuje z úzkého rodinného kruhu a začíná rozvíjet vztahy se širším sociálním okolím. Dochází k formování sociálních rolí a zvyšuje se význam skupinové identity. Důležité je splnit potřebu kontaktu a přijetí mezi

vrstevníky. Postupem času se pak dítě odlučuje od rodiny a přátelé jsou důležitější. (Vágnerová, 2012)

Pokud je dítě mimo skupinu a vůbec se nezačlenilo, může nastat sociální deprivace. V budoucích letech to může znamenat horší dovednost navázat kontakt s ostatními lidmi, hledání přátel a hlubších vztahů. Přestože by navázal vztah, měl by problém vhodně chovat a nepřiměřeně by reagoval. (Vágnerová, 2012)

1.2 Potřeby a výzvy vzdělávání dětí mladšího školního věku

Děti mladšího školního věku mají specifické potřeby, které se týkají jak jejich biologického a psychického vývoje, tak i vzdělávacích strategií, přístupu a prostředí, ve kterém se učení odehrává. V této vývojové fázi se utváří základní postoje ke vzdělávání, a proto je důležité, aby byly naplňovány nejen kognitivní cíle, ale také sociální a emocionální potřeby dítěte. (Vágnerová, 2012)

Potřeba bezpečného a podnětného prostředí: Z hlediska potřeb dítěte je ideální prostředí takové, které respektuje jeho tempo, styl učení, zájmy a emoční stav. Důležitou roli hraje i způsob komunikace mezi dítětem a rodičem-vzdělavatelem – otevřený, podporující a respektující dialog posiluje nejen vztah, ale i motivaci k učení. (Vágnerová, 2012)

Sociální potřeba: Děti v tomto věku mají silnou potřebu navazovat kontakty se svými vrstevníky, učit se kooperaci, sdílení, vyjednávání a řešení konfliktů. Pokud se tak nestane a dítě je izolováno od skupiny, může nastat sociální deprivace, která ovlivní jeho budoucí život (Vágnerová, 2012).

Individualizace výuky a rozvoj silných stránek: Z hlediska potřeb dítěte je výjimečnou výhodou domácího vzdělávání možnost individualizace výuky. Učební plán může být přizpůsoben stylu učení dítěte, jeho zájmům, nadání i aktuálním potřebám. Dítě se tak může učit vlastním tempem, bez tlaku na uniformitu výkonu, který je běžný v institucionálním školství (Holt, Farenga, 2018)

Význam hry ve vzdělávání: Hra rozvíjí fyzické, kognitivní, sociální i motorické schopnosti, stimuluje tvořivost a přirozenou zvědavost dítěte. vlastnosti hry mají přímý dopad na motivaci a psychologické nastavení jedince. Při hře jde mozku o průběh než o výsledek, jde o nestresující chvíli, není tedy vyrušován pocitem strachu z neúspěšnosti. (Gray, 2016)

Sebepojetí a motivace dítěte: Mladší školní věk je obdobím, kdy se formuje sebehodnocení a sebedůvěra dítěte. Úspěšné zvládání úkolů, pozitivní zpětná vazba a prostor pro chybu přispívají ke zdravému sebehodnocení a vnitřní motivaci k učení. (Vágnerová, 2012)

Hodnocení dítěte: Dítě potřebuje aby bylo oceněno za jeho výkon a že je to zaslouženě. Získává tím uznání společnosti. Dítě si ověřuje svoje dovednosti a pozitivní reakce uspokojí potřebu citové jistoty a seberealizace. Při negativním hodnocení může nastat pocit nejistoty a klesá snaha o lepší výkony. (Vágnerová, 2012)

Podle Holta (2018) děti v prostředí, kde nejsou stresovány známkováním a porovnáváním, rozvíjejí zdravější vztah k učení a učí se kvůli vlastní vnitřní motivaci, nikoliv kvůli vnějším tlakům.

Výzvy v roli rodiče – vzdělavatele: Vzdělavatelem se v rodinách stává ve většině případů matka. Rozhodnutí pro domácí vzdělávání ovlivní celkovou situaci v rodině, nejen samotné dítě. Rodina musí najít rovnováhu a kompromisy, aby nedošlo k sebeobětování vzdělavatele při vzdělávání dítěte. Matka, která vzdělává své dítě doma, je vedena k tvořivosti a otevřenosti novým poznatkům, což se odráží v její schopnosti učit s radostí a zaujetím. I přes občasné zaváhání je důležitá touha pokračovat dál. Pokud je tedy jeden rodič spíše vzdělavatel, tak druhý přináší do rodiny finanční jistotu a zabezpečení. Rodiče čelí tlaku zodpovědnosti a mnohdy nepochopení společností i ostatních členů rodiny. Podpora partnerů je v tomto případě na místě. (Kostecká et al., 2020)

2 DOMÁCÍ VZDĚLÁVÁNÍ

Domácí vzdělávání je možný způsob vzdělávání, kdy žáci nejsou během dne ve škole, ale učí se doma v přirozeném prostředí. Člověk, který je vzdělává je rodič nebo jiná rodiči pověřená osoba. Žák chodí do školy, ve které je zapsaný, na přezkoušení, aby se ukázala kvalita jeho znalostí. (Zimčík, 2023)

V předmoderní společnosti byla výchova a vzdělávání dětí primárně záležitostí rodiny, zejména v rámci vyšších společenských vrstev, kde bylo běžné domácí vzdělávání s pomocí soukromých učitelů nebo duchovních. Děti z nižších vrstev se učily prostřednictvím nápodoby a práce, často bez formálního vzdělávání. (Kostecká et al., 2020)

Domácí vzdělávání, často označované také jako homeschooling, představuje specifickou formu plnění povinné školní docházky mimo institucionální prostředí základní školy. V tomto modelu přebírá odpovědnost za vzdělávání dítěte zejména jeho zákonný zástupce, obvykle rodič, který plní roli učitele, organizátora a průvodce učením. Ačkoli je domácí vzdělávání různorodé a závislé na mnoha faktorech, základní charakteristikou je individuální přístup, který umožňuje přizpůsobit tempo, metody a obsah vzdělávání potřebám konkrétního dítěte. (Holt, Farenga, 2018)

Přístupy domácího vzdělávání podle Holta a Farenga:

- Klasické domácí vzdělávání: připomíná školní výuku, často s využitím učebnic, plánů a osnov. Pomůcky shánějí půjčením ve škole, od dalších rodin praktikující domácí vzdělávání nebo i v antikvariátech. Výuka je strukturovaná a vedená rodičem, který supluje roli učitele, přezkouvá znalosti dítěte.
- Blokova výuka: rodiče podávají náměty k exkurzím, čtenářským dílnám, které se týkají tématu napříč více předměty.
- Unschooling (neřízené učení): forma, která se odklání od tradiční výuky a vychází z přesvědčení, že děti se nejlépe učí přirozeně, vlastním tempem a prostřednictvím činností, které je zajímají. Důraz je kladen na svobodu, vnitřní motivaci a samostatné objevování světa. (Holt, Farenga, 2018)

Dále radí tři první kroky, které udělat před tím než se začne dítě učit doma. Prvním krokem je seznámení se všemi zákony a předpisy. Můžou si je vyhledat sami nebo se rovnou spojit s někým z komunity, který jim předá všechny důležité informace. Druhým je vytvoření vlastních osnov, které si mohou během roka měnit. Některé rodiny chtějí být

v obraze, jaké jsou očekávání od dětí v určitém ročníku. V tu chvíli je vhodné spojit se s vyučujícím nebo ředitelem a požádat o kopie jejich osnov. Nemusejí to dělat, pokud nechtějí, některé rodiny osnovy vůbec nepoužívají. (Holt, Farenga, 2018)

Posledním je nezapomenout, že rodič v roli vzdělavatele je stále rodič. Odložit čas učení když si chce dítě číst například knihu nebo jít ven na procházku. Je důležité zabránit tomu, aby se vzdělávací plány a proces učení staly nástrojem nátlaku či donucení. Nedoporučují přílišné porovnání s dalšími dětmi z rodin v domácím vzdělávání, protože každý se vzdělává dle svého tempa. (Holt, Farenga, 2018)

2.1 Domácí vzdělávání u nás a v zahraničí

Domácí vzdělávání v České republice bylo uzákoněno v roce 2005. Ukotveno je ve školském zákoně č. 561/2004 Sb. konkrétně v §41, který umožnil se takto vzdělávat na prvním stupni základních škol a je zde pojmenováno jako individuální vzdělávání.

Povolení pro toto vzdělávání dává ředitel základní školy, do které se dítě hlásí. Musí se se splnit podmínky znějící. První podmínkou předloženy důvody, proč se tak rozhodli. Druhou je zajištění dostatečných podmínek pro vzdělání, ochrana zdraví dítěte a materiální podmínky. Další je důležité, aby vzdělávající osoba měla dokončenou střední školu maturitní zkouškou. V poslední podmínkou je obstarat vhodné učební materiály. (sbírka zákonů č. 561/2004)

Ředitel školy může rozhodnout o ukončení individuálního vzdělávání žáka v případě, že nejsou zajištěny dostatečné podmínky pro jeho realizaci – zejména pokud chybí potřebné materiální a personální zajištění nebo nejsou splněny podmínky pro ochranu zdraví žáka. Dále může být individuální vzdělávání ukončeno tehdy, pokud zákonný zástupce neplní povinnosti stanovené zákonem, pokud žák na konci druhého pololetí příslušného školního roku neprospěl, nebo pokud není možné žáka hodnotit předepsaným způsobem. Ukončení může být rovněž provedeno na žádost zákonného zástupce. (sbírka zákonů č. 561/2004)

2.1.1 Ostatní státy a domácí vzdělávání

Některé rodiny ze Spojených států amerických začali domácí vzdělávání praktikovat už od 50. let 20. století. Největší pozornost nastala až v 60. a 70. letech po změně hodnot společnosti a s kulturní revoluce. V tomto období nabývala na významu myšlenka „odškolnění společnosti“, kterou zastával Ivan Illich. Ten kritizoval tradiční školní systém jako neefektivní v rychle se vyvíjející společnosti, kde se neustále objevují nové informace,

jež nelze předávat výhradně prostřednictvím jednoho učitele nebo jedné instituce. (Kostecká et al., 2020)

V Německu je zakázáno vzdělávání dítěte jinak, než docházením na základní školu. Tímto zákazem se řadí mezi nejstriktnější země z pohledu na školní docházku. Pokud se dítě nezúčastní školní docházky, nedodrží tím rodiče zákon a musí přijmout trestní následky. Například následuje pokuta nebo se můžou odebrat rodičovská práva. Zákonné opatření je odůvodňováno snahou státu zaručit všem kvalitní vzdělání. S tím souvisí i nutnost státní kontroly nad vzděláváním dětí, kterou zabezpečuje právě povinná školní docházka. Jedinou možností je přihlásit dítě do svobodné školy, která musí být státem povolena a splňuje dané podmínky. (Kostecká et al., 2020)

Velká Británie je považována za jednu z nejliberálnějších zemí v oblasti domácího vzdělávání. Zde není povinná školní docházka, ale pouze povinnost zajistit dětem vhodné vzdělání. Rodiče nejsou povinni registrovat dítě ve škole, ani hlásit domácí vzdělávání, pokud si to sami nepřejí. Tato míra svobody však vyvolává i obavy z absence státní kontroly (Hána & Kostecká, 2019).

2.2 Motivace pro rozhodnutí zavedení domácího vzdělávání

Rodiče se rozhodují pro domácí vzdělávání z mnoha důvodů. Mezi hlavní faktory patří osobnostní rysy dítěte, životní styl rodiny nebo zdravotní omezení dítěte, která znemožňují pravidelnou školní docházku. Například dítě, které potřebuje specifický způsob vzdělávání. (Zimčík, 2023)

Dalšími motivací jsou sportovní nadání dítěte, kdy jeho tréninky a soutěže na vrcholové úrovni zasahují do školní výuky natolik, že není schopen dodržet docházku. Vzdálenost základní školy od místa bydliště, například na odlehlé místě. Rozhodnutí může být na základě nespokojenosti s kvalitou školního systému. Práce rodičů může ovlivnit docházku dítěte, pokud musejí absolvovat pracovní cesty. Důvodem může být opakovaná šikana dítěte ve školním prostředí a jejím následkem se změnilo psychické a fyzické zdraví k horšímu. (Zimčík, 2023)

Kostecká popisuje podrobněji hlavní důvody pro rozhodnutí:

Cestování: V některých rodinách povolání rodičů vyžaduje časté cestování nebo stěhování. Rodiny se pak často rozhodují žít společně a přizpůsobit tomu svůj způsob života. V období totality, kdy domácí vzdělávání nebylo povoleno, to znamenalo buď odloučení

členů rodiny nebo časté střídání škol ze strany dětí – což se týkalo například rodin cirkusových umělců či kolotočářů. (Kostecká et al., 2020)

Druhou skupinu představují rodiny, v nichž kariérní rozvoj nevyžaduje mobilitu ze strany rodičů, nýbrž samotných dětí. Typicky se jedná o žáky s mimořádným nadáním v oblasti sportu či umění, jehož rozvoj si vyžaduje specifický režim vzdělávání, přizpůsobený časovým nárokům na tréninky, vystoupení a soutěže. V tomto kontextu se domácí vzdělávání jeví jako vhodný nástroj k integraci školních povinností a intenzivního rozvoje mimořádného talentu. (Kostecká et al., 2020)

Vzdělávací systém: Nespokojenost se stávajícím většinovým vzdělávacím systémem, který je některými rodinami vnímán jako nevyhovující z hlediska obsahu či formy výuky. Tyto postoje jsou typické zejména pro rodiny s dětmi, které se odlišují fyzicky nebo mentálně, případně pro rodiny, jejichž hodnotové nastavení se výrazně liší od většinové společnosti. Zdravotní důvody, to znamená když dítě může trpět chronickým onemocněním, poruchou imunity, psychickými potížemi nebo jiným omezením, které ztěžuje každodenní docházku do školy. Domácí výuka pak nabízí možnost přizpůsobení vzdělávání aktuálnímu zdravotnímu stavu dítěte a snížení zátěže spojené s docházkou a pobytem ve školním kolektivu. (Kostecká et al., 2020)

Ideologické postoje: Rodiny, které se pro domácí vzdělávání rozhodují na základě svých ideologických či hodnotových postojů. Zahrnuje například přívržence alternativních životních stylů, rodiny orientované na život v souladu s přírodou a principy udržitelného rozvoje, stejně jako ty, které uplatňují přístupy přirozené výchovy inspirované moderními trendy, jako je koncept kontinua či tzv. líné rodičovství. Do této skupiny lze rovněž zařadit rodiny s výrazným náboženským ukotvením. (Kostecká et al., 2020)

Náboženství a víra bývají důvodem pro přejít na vzdělávání doma. V České republice není však běžné své náboženské názory otevřeně projevovat. Rodiny, jenž si zvolí tuto možnost mohou čelit dvojímu odlišení. Prvním je právě víra a druhým volba jiného vzdělávání než tradičním způsobem. Jde často o snahu o zachování určité identity, kulturní integrity nebo etických norem. (Kostecká et al., 2020)

Než se dítě začne vzdělávat v domácím vzdělávání, musí se zařídit mnoho věcí. V České republice mají rodiče možnost zvolit pro své dítě základní školu nezávisle na tom, zda se nachází v jejich spádové oblasti. Často proto vybírají takové školy, jejichž ředitelé mají vstřícný přístup k domácímu vzdělávání. Některé školy se dokonce do určité míry na

individuální vzdělávání specializují. V případě, že rodiče uvažují o přestupu dítěte na jinou školu kvůli individuálnímu vzdělávání, je nutné nejprve požádat o souhlas ředitele školy, která řeší přestupek žáka ve správním řízení. Teprve poté může ředitel rozhodnout o schválení individuálního vzdělávání. (Hána, Kostecká, 2019)

Zákonný zástupce musí podat písemnou žádost pro povolení domácího nebo individuálního vzdělávání. Obsah žádosti má osm kategorií a všechny musí být vypsány a splněny. Na prvních řádcích se uvedou základní informace o žákovi a napíše přesnou dobu kdy se má žák vzdělávat touto formou. Dalšími body jsou důvody proč se tak rozhodli. Nesmí se opomenout na popis podmínek zajišťujících vhodné prostředí včetně materiálního a technického zabezpečení. Přiloží se i doklady prokazující dosažené vzdělání osoby, která bude zastupovat roli vzdělavatele. Vypíše se všechny učební materiály, které nejsou schváleny ministerstvem a budou se používat. Napíší se všechny skutečnosti ovlivňující vzdělávání a přiloží se stanovisko ze školského poradenského zařízení. (MŠMT, 2025)

2.3 Přezkoušení

V souladu s § 41 odst. 4 školského zákona je v České republice povinností žáka, který se vzdělává individuálně, složit na konci každého pololetí zkoušky z příslušného učiva. Tyto zkoušky se konají ve škole, kam byl žák přijat pro plnění povinné školní docházky. Pokud není na konci pololetí možné žáka hodnotit, ředitel školy stanoví náhradní termín pro zkoušku, která se musí konat nejpozději do dvou měsíců po skončení daného pololetí. V případě pochybností o výsledku zkoušky může zákonný zástupce žáka požádat ředitele školy o přezkoušení. Pokud ředitel žádosti vyhoví, žák bude podroben komisionálnímu přezkoušení. (Kostecká, 2014)

Podle Holta (2018) děti v prostředí, kde nejsou stresovány známkováním a porovnáváním, rozvíjejí zdravější vztah k učení a učí se kvůli vlastní vnitřní motivaci, nikoliv kvůli vnějším tlakům.

Při přezkoušení žáka v individuálním vzdělávání volí škola takové formy ověřování, které umožní co nejobjektivněji posoudit jeho znalosti a dovednosti. Tyto formy by měly být předem projednány se zákonným zástupcem dítěte, ideálně už při schvalování žádosti o individuální vzdělávání. (MŠMT, 2016)

2.3.1 Podoby přezkoušení

MŠMT (2016) vydalo informace a doporučení týkající se individuálního vzdělávání. Popisuje v ní i možné podoby přezkoušení. Mezi běžně uplatňované formy přezkoušení v rámci individuálního vzdělávání patří zejména písemné testy a cvičení, jako jsou diktáty, slohové práce či doplňovací úlohy.

Dále se využívá ústní zkoušení, předložení žákovského portfolio dokumentujícího průběh a výsledky vzdělávání, nebo praktické ukázky zvládnutých dovedností, a to především v předmětech s výchovným či tvořivým zaměřením (např. výtvarná a hudební výchova, pracovní činnosti). Vhodnou formou může být také samostatná prezentace žáka nebo rozhovor vedený v cizím jazyce. V praxi bývají často tyto způsoby kombinovány s cílem komplexního a objektivního posouzení pokroku dítěte. (MŠMT, 2016)

2.3.2 Hodnocení domácího vzdělávání

O výsledném hodnocení rozhoduje příslušný pedagog, který se opírá o výstupy z přezkoušení i o další doložené materiály, například portfolio žáka. Hodnocení se vztahuje k očekávaným výstupům konkrétního předmětu a ročníku dle školního vzdělávacího programu. Pedagog se při tomto hodnocení řídí „Pravidly pro hodnocení“, jež jsou součástí školního řádu. (MŠMT, 2016)

Závěrečné hodnocení, které případně předkládá vzdělavatel, může být bráno v potaz, ale není pro školu závazné. Na vysvědčení je žák hodnocen na základě výsledků z přezkoušení. O zápisu výsledné známky rozhoduje ředitel školy. (MŠMT, 2016)

2.4 Pozitiva a negativa

V této kapitole popisují pozitiva a negativa, se kterými se rodina setkává během domácího vzdělávání.

Mezi **pozitiva** se řadí individuální vzdělávání dítěte, které ze zdravotních důvodů nezvládá nároky kladené na žáky ve třídách. Dalšími je vyhnutí se šikany a nepříznivém vlivům ve školním prostředí, umírnění stresové situace například ze zkoušky. Rodiče, kteří věří, že vzdělávání dětí by mělo být primárně v jejich rukou, a nikoli v kompetenci státu či škol, mohou domácí výuku vnímat jako přirozený způsob, jak zajistit jejich výchovu a vzdělání. Výhodou je i efektivita vzdělávání, protože se dítě soustředí pouze na vzdělávání a neubírá si čas řešení organizačních záležitostí vyučujícím. Ten mnohdy zabere mnoho času řešením, než aby učil hned od zvonění na hodinu (Křížová, 2018)

Pozitivní je i znovuobjevení zájmu a potěšení z učení, následují své zájmy. Domácí vzdělávání umožňuje rodinám přizpůsobit učební plán individuálním potřebám dítěte, což může vést k efektivnějšímu a smysluplnějšímu vzdělávání. (Gillie, 2025)

Negativa: Domácí vzdělávání může být pro rodiče velmi náročné, protože přebírají roli učitele. Role učitele a žáka je jiná než role rodič a dítě. Rodič, který má hluboký citový vztah k dítěti může mít potíže s objektivním hodnocením a důsledností. Pozor si musí dávat rodič na promítání svých vlastních snů do dítěte. (Křížová, 2018)

Další nevýhodou je omezená socializace. Škola podporuje sociální dovednosti, například komunikaci s vrstevníky a spolupráci s lidmi, které by si dítě samo nevybralo. Domácí vzdělávání může být také limitováno dostupností vzdělávacích zdrojů. V neposlední řadě se s domácím vzděláváním pojí i finanční náročnost. Zajištění kvalitních učebnic, vzdělávacích pomůcek nebo kurzů může znamenat nemalé výdaje. Základní škola tak umožňuje vzdělání na stejné úrovni jak pro méně finančně zaopatřené rodiny, tak i pro finančně neomezené rodiny. (Křížová, 2018)

Omezení nastává při sportovních aktivitách. Například v případě kdy má rodina pouze jedno dítě. Týmové hry hrající se ve škole při hodinách tělesné výchovy, je nemožné zahrát. K této nevýhodě se připojuje i vybavenost tělocvičny, kde najdeme mnoho nástrojů pomůcek ke cvičení, na které nemusí mít rodina přizpůsobené místo. Nemluvě o ztrátě zážitků z týmových her se spolužáky. (Fröhlichová, 2017)

V porovnání se školním vzdělávacím systémem je v domácím vzdělávání složitější objektivně hodnotit dosaženou úroveň znalostí a dovedností dítěte. Přestože legislativa v České republice i v dalších zemích stanovuje povinnost pravidelných přezkoušení, existují obavy, že tyto kontroly nemusí být dostatečně důsledné a systematické (Hána, Kostecká, 2019).

2.5 Metody a přístupy vzdělávání

V této kapitole popisují metody a přístupy učení, které může rodina využívat dle svých představ. Existuje mnoho metod a přístupů, vypsala jsem klasické metody dle Maňáka a Švece. Dále jsem popsala přístup strukturovaný a nestrukturovaný. Zaměřila jsem se i na význam her a jejich dělení.

Dělení vyučovacích metod klasických dle Maňáka a Švece (2003) patří:

- slovní metody: zahrnují výklad, vyprávění, přednášku, dialogy, psaní práce a práci s textem
- názorně-demonstrační metody: zahrnují předvádění a pozorování, práci s obrazem a instruktáž
- dovednostně-praktické metody: nacvičení pohybových a pracovních dovedností, manipulaci, laborování a experimentování, grafické a výtvarné práce

Strukturovaný přístup v domácím vzdělávání znamená, že výuka má určitou organizaci – může být pevně rozvržená podle času nebo obsahově zaměřená. V praxi to často vypadá tak, že se každý „školní den“ věnují například psaní nebo matematice, podobně jako ve škole. I když se ne vždy dodržuje přesný denní rozvrh, rodiny se často snaží, aby byly během týdne pokryty všechny hlavní předměty. U strukturovaného přístupu je běžné, že se děti učí podle určitého systému, někdy i podle přibližného plánu nebo s využitím rozvrhu. (Klapálková, 2025)

Zároveň však tento přístup zahrnuje určitou míru flexibility – rodiče často přizpůsobují výuku aktuálním zájmům dítěte, rodinné situaci, věku dítěte nebo konkrétnímu předmětu. U hlavních předmětů, jako je matematika nebo jazyk, se klade důraz na větší strukturu, zatímco u ostatních témat (např. umění nebo četba) se často nechává více volnosti. Čím starší dítě je, tím častěji se přechází na volnější styl učení, kde si děti mohou určovat tempo nebo témata samy. (Klapálková, 2025)

Nestrukturovaný přístup, často označovaný jako unschooling, vychází z přesvědčení, že děti jsou přirozeně motivované k učení a že k rozvoji znalostí a dovedností dochází nejefektivněji prostřednictvím vlastních zájmů a zkušeností. (Holt, Farenga, 2018)

Výhodou nestrukturovaného vzdělávání je podpora autonomie, tvořivosti a vnitřní motivace dítěte. Tento model umožňuje hlubší ponoření do oblastí, které dítě zajímají, a rozvoj dovedností, které nejsou v běžné škole vždy dostatečně podporovány, například kritického myšlení, schopnosti řešit problémy či samostatnosti. (Gray, 2016)

Na **význam her** ve vzdělávání se nemá opomíjet. Dle Graye (2016) je hra přirozeným způsobem, jakým se děti učí poznávat svět, rozvíjet dovednosti a osvojovat si sociální normy. Skrze hru se dítě učí samostatnosti, kreativitě, řešení problémů, vyjednávání i seberegulaci. V kontextu domácího vzdělávání představuje hra nejen odpočinek, ale i efektivní vzdělávací nástroj.

Upozorňuje na to, že tradiční školní systém často podceňuje význam hry a strukturou svého vzdělávání jej omezuje. Domácí vzdělávání však dává prostor pro spontánní i cílené herní aktivity, které mohou být v souladu s učitelskými cíli, aniž by narušovaly přirozenou motivaci dítěte. (Gray, 2016)

Dělení her dle Jeana Piageta (1999), který rozlišil tři hlavní typy her odpovídající různým stádiím kognitivního vývoje dítěte. Jsou to senzomotorická (funkční) hra, symbolická hra a hry s pravidly. Každý z těchto typů odráží rozvíjející se schopnosti dítěte a jeho způsob interakce s okolním světem.

Senzomotorická hra, označovaná také jako funkční hra, se objevuje během senzomotorického stádia – tedy přibližně od narození do dvou let. V tomto typu hry dítě opakuje různé činnosti pouze pro radost z jejich vykonávání. Patří sem například třesení chrastítkem, bouchání předměty nebo opakované plazení. Tyto aktivity pomáhají rozvíjet motoriku dítěte a porozumění vztahům mezi příčinou a následkem. Senzomotorická hra je klíčová pro rozvoj základních kognitivních i pohybových dovedností. (Piaget, 1999)

Symbolická hra, známá také jako hra na něco nebo předstíraná hra, se začíná objevovat přibližně ve věku dvou let a dominuje v předoperačním stádiu. Dítě při ní využívá předměty, činnosti nebo představy k reprezentaci jiných objektů či situací. Například si může představovat, že klacek je meč, nebo si hraje na doktora. Tento druh hry ukazuje, že dítě už dokáže používat představivost a mentální reprezentaci. Symbolická hra má zásadní význam pro rozvoj řeči, emocí a porozumění společenským rolím. (Piaget, 1999)

Hry s pravidly se objevují později, obvykle kolem sedmého roku života, a dále se rozvíjejí během konkrétně logického stádia a později. Tyto hry jsou strukturované, založené na společně dohodnutých pravidlech a často vyžadují spolupráci s ostatními dětmi. Příklady zahrnují deskové hry, karetní hry nebo sportovní aktivity. Jak dítě roste, začíná chápat význam pravidel a dokáže je dodržovat, čímž si rozvíjí logické myšlení, schopnost spolupráce a morální uvažování. (Piaget, 1999)

2.6 Organizace domácího vzdělávání

Cílem této části práce je poskytnout ucelený obraz o praktické stránce domácího vzdělávání a o různorodosti přístupů, které rodiče volí při realizaci výuky v domácím prostředí.

Harmonogram rodiny praktikující domácí vzdělávání si často nastavují denní rytmus podle individuálních potřeb dítěte, rodinného režimu a vzdělávací filozofie. Existuje široké spektrum přístupů – od přísně strukturovaného časového plánu, který kopíruje běžné školní vyučování, až po zcela volný režim, charakteristický pro unschoolingové modely. (Holt, Farenga, 2018)

V praxi může typický den vypadat například následovně: dopoledne se věnuje intenzivnímu učení (čtení, psaní, matematika), následuje fyzická aktivita nebo pobyt venku, a odpoledne je vyhrazeno pro zájmové a tvořivé činnosti. Podstatné je také zařazení času pro samostatnou práci dítěte, kdy si rozvíjí schopnost plánovat, dokončovat úkoly a nést zodpovědnost za svůj pokrok. (Holt, Farenga, 2018)

Součástí režimu mohou být také pravidelné schůzky s dalšími domácími školáky, účast na skupinových aktivitách, návštěvy kulturních institucí nebo terénní výuka, čímž se rozšiřuje vzdělávací zkušenost dítěte o reálný svět, docházení do komunitní školy. Rodiny mají různé možnosti jak vzdělávat své děti. Dodržovat však musí rámcově vzdělávací plán, který má každá škola. Může se lišit, protože si ho upravuje sama škola. (Kostecká, 2020)

Využívané materiály a zdroje se různí: Mnohé rodiny využívají standardní učebnice a pracovní sešity vydané nakladatelstvími, které se používají i ve školním vzdělávání, a to především z důvodu snadnějšího sladění výuky s požadavky kmenové školy a Rámcového vzdělávacího programu (RVP). Učebnice mohou sehnat i na bazarech. (Holt, Farenga, 2018)

Využívat mohou hojně i online materiály. Nabídku zajímavých stránek a odkazů nabízí Asociace domácího vzdělávání na svých stránkách. Například web Dumy, kde mají možnost najít mnoho zpracovaných materiálů pro výuku. (Asociace domácího vzdělávání, 2013)

Podle Petera Graye (2016) děti nejlépe rozvíjejí své schopnosti v prostředí, které jim umožňuje svobodnou volbu a prostor pro objevování. Domácí vzdělávání je v tomto směru jedinečnou příležitostí, jak využít svět kolem nás jako otevřenou učebnici.

Rostoucí trend v rámci domácího vzdělávání představují vzdělávací komunity a spolky, které sdružují rodiny vzdělávající děti doma. Tyto komunity často pořádají společné tematické dny, exkurze, tvořivé dílny, semináře nebo doučování. Sdílení materiálů, pomůcek a zkušeností mezi rodiči napomáhá rozšíření dostupných zdrojů a zajištění odborného zázemí. Svojí výuku kombinují se spoluprací s odborníky. (Kostecká et al., 2020).

2.7 Možnosti socializace dětí

Často se zapomíná na to, že proces socializace začíná především v rodině, která sama o sobě není izolovaná – je součástí širšího sociálního prostředí tvořeného příbuznými a rodinami přátel. Významnou roli hrají také společenské aktivity, kterých se rodina účastní – ať už jde o zájmové kroužky, spolky či různá sdružení. Právě v těchto prostředích dítě navazuje kontakty nejen se svými vrstevníky, ale také s dospělými z různých společenských vrstev a s rozmanitými názory. (Zimčík, 2023)

Socializace dětí probíhá stále i přes to, že nechodí do základní školy. Navštěvovat mohou komunitní a rodinné školy, kde se setkávají s dalšími dětmi. Možnost komunitní školy využívají rodiče z vesnic i měst. Průběh setkání probíhá po domluvě poblíž žijících rodin praktikující domácí vzdělávání, které se setkají na jediném místě s domluveným učitelem. Další možností je vybrat více míst, které střídají. Inspirací jsou zkušenosti rodin nabytých v ostatních státech. V těchto školách mohou vyučovat i rodiče dětí pokud se tak domluví. Dochází k tomu například, když rodič z důvodu malé sebedůvěry svěří raději naučení látky jinému, o kterém si myslí že to zvládne lépe. (Kostecká et al., 2020)

Zpráva *Research Facts on Homeschooling* od Dr. Briana D. Raye se zabývá řadou aspektů domácího vzdělávání ve Spojených státech, mimo jiné také socializací dětí. Často zmiňovaným argumentem proti domácímu vzdělávání je obava, že děti vzdělávané doma mohou zaostávat v oblasti sociálního a emočního vývoje. Výzkum však ukazuje opak.

Podle uvedených údajů dosahují děti vzdělávané doma nadprůměrných výsledků v různých oblastech sociálního, emočního a psychologického rozvoje. Tato oblast zahrnuje například mezilidské vztahy, sebedůvěru, schopnosti vedení, soudržnost v rodině, účast na dobrovolnických aktivitách a celkově pozitivní sebehodnocení. (Ray, 2016)

Domácí vzdělávání rozhodně neznamena izolaci. Naopak – děti vzdělávané doma se pravidelně účastní různých mimoškolních a komunitních aktivit. Patří sem například výlety, skauting, kluby typu 4-H, účast v politických kampaních, církevní činnost, sportovní týmy nebo dobrovolnická práce. Tyto činnosti přispívají k tomu, že děti mají dostatek příležitostí k rozvoji sociálních dovedností mimo rodinné prostředí. (Ray, 2016)

Zajímavým zjištěním je také to, že dospělí, kteří byli v dětství vzdělávaní doma, vykazují v některých studiích vyšší míru politické tolerance ve srovnání s lidmi, kteří navštěvovali veřejné školy. (Ray, 2016)

Tato fakta vyvracejí rozšířený mýtus, že domácí vzdělávání dětí společensky ochuzuje. Naopak – výzkumy ukazují, že tito jedinci často procházejí bohatým a různorodým sociálním vývojem, který jim poskytuje pevný základ pro budoucí život. (Ray, 2016)

II PRAKTICKÁ ČÁST

3 DESIGN VÝZKUMU

Praktická část se věnuje cílům výzkumu, otázkám a výzkumného souboru. Použila jsem dotazník s 27 položkami k vyplnění. Je zde popsána interpretace dat a výsledky celého výzkumného šetření.

3.1 Cíle výzkumu

Hlavním výzkumným cílem této bakalářské práce je zjistit průběh domácího vzdělávání v rodinách s dětmi mladšího školního věku. Dalším cílem je zjistit motivaci zavedení domácího vzdělávání. Dále chceme identifikovat metody používané ke vzdělávání svých dětí. Následuje cíl zjištění pozitiv a negativ domácího vzdělávání. Dalším je popis spolupráce rodiny a školy a posledním cílem zjistit četnost setkání a způsob jejich komunikace.

3.2 Výzkumné otázky

Hlavní výzkumná otázka: Jak probíhá domácí vzdělávání u dětí mladšího školního věku?

VO1: Jaká je motivace rodičů dětí k zavedení domácího vzdělávání?

VO2: Jaké metody využívají rodiče k učení svých dětí?

VO3: Jaká pozitiva a negativa domácího vzdělávání rodiče vnímají?

VO4: Jak probíhá spolupráce se školou při domácím vzdělávání?

VO5: Jak často se dítě setkává s vrstevníky a průběh jejich komunikace?

3.3 Výzkumný soubor

Výzkumným souborem jsou všichni rodiče s dětmi mladšího školního věku, kteří realizují domácí vzdělávání. Podle statistického informačního systému Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy je v České republice celkem 6 878 žáků ve školním roce 2023/2024 plnící školní docházku dle zákona § 41 školského zákona (individuální vzdělávání). Z toho je 4 542 dětí přihlášených na prvním stupni.

Typ výběru bude tzv. dostupný výběr. Rodiče dětí v DV oslovím prostřednictvím sociálních sítí Facebook, Instagram. Dotazník vložím do vytvořených skupin zaměřených na domácí vzdělávání. Požádám je, aby dotazník vyplnil pouze jeden rodič za své děti. Důvod je, abych nevyhodnocovala dva totožné dotazníky týkající se jedné rodiny, které by

mohly zkreslovat výsledky. Pokud je 4 542 dětí aktuálně v DV předpokládejme, že někteří budou mít sourozence také v DV. Možné je, že se nebudou chtít zúčastnit výzkumu všichni rodiče za svou rodinu. Cílem je získat alespoň 200 dotazníků z celé České republiky. Výzkum se uskutečnil na vzorku 115 rodičů.

3.4 Výzkumná metoda a technika

Zvolený výzkumný nástroj je v bakalářské práci dotazník. Je to metoda velmi často používaná pro získání informací v pedagogickém výzkumu. Dotazník je soustava dopředu přichystanými s důkladně formulovanými otázkami, jež jsou promyšleně uspořádány. (Chráska, 2016)

Dotazník se skládá z 27 položek, které jsou uzavřené a otevřené. Inspirací pro vytvoření vlastního dotazníku bylo téma a dotazník z diplomové práce Šrailové. Pro získání největšího počtu dat, oslovím rodiče dětí v domácím vzdělávání prostřednictvím sociálních sítí o vyplnění online dotazníku v Survio.com.

Nachází se v dotazníku filtrační položka podle M. Chrásky v knize Metody pedagogického výzkumu se jedná o položku mající za úlohu vyloučit respondenta, který pro šetření nemá nadále smysl. V mém dotazníku se jedná o položku : „Realizujete v současnosti domácí vzdělávání u svého dítěte nebo vašich dětí, které jsou na prvním stupni?“ „ano X ne“. Pokud odpoví „ne“ bude celý dotazník vyřazen a všechny ostatní dotazníky se následně vyhodnotí.

Dotazník, který je použit, přikládám jako přílohu 1.

3.5 Metody analýzy dat

Pro (VO1) „Jaká je motivace rodičů dětí k zavedení domácího vzdělávání?“ jsem použila otázku v dotazníku 5 znějící: „Jaké byly důvody pro rozhodnutí zavedení domácího vzdělávání dítěti/ dětem?“ Výzkumná otázka bude vyhodnocena na základě absolutní četnosti. Důvod s nejvyšším počtem označení je nejčastější.

Ke druhé výzkumné otázce znějící „Jaké metody využívají rodiče k učení svých dětí?“ jsou přiřazené otázky z dotazníku 13, 18, 24. Vyhodnocení otázek bude absolutní četností. Výzkumná otázka pak bude zodpovězena nejčastějšími odpověďmi.

Výzkumnou otázku 3 „Jaká pozitiva a negativa domácího vzdělávání rodiče vnímají?“ zodpoví otázky 6 a 7. Jsou to otevřené otázky, které budu vyhodnocovat následovně. Sepíšu

si všechny pozitiva a následně si označím kolikrát se mi opakují. Totéž provedu u negativ. Následně nejčastější pozitiva a negativa zodpoví mou výzkumnou otázku.

Pro zodpovězení (VO 4) „Jak probíhá spolupráce se školou při domácím vzdělávání?“ jsou přiřazeny otázky 19 a 20 z dotazníku. Vypočítána bude absolutní četnost a z toho zjistím odpověď pro VO.

Výzkumnou otázku 5 „Jak často se dítě setkává s vrstevníky a průběh jejich komunikace?“ zodpoví otázky 25, 26, 27. Budou se vyhodnocovat absolutní četností a z toho vyplyne odpověď na výzkumnou otázku. (Chráska, 2016)

Na hlavní výzkumnou otázku „Jak probíhá domácí vzdělávání u dětí mladšího školního věku?“ odpovídá celý zpracovaný dotazník. Zpracování výzkumných otázek je popsáno výše. Otázky z dotazníku nezminěné u VO dokreslují průběh vzdělávání v rodinách a budou vyhodnoceny absolutní četností.

Tabulka 1 Výzkumné otázky a položky v dotazníku

Výzkumná otázka	Položky v dotazníku
1. Jaká je motivace rodičů dětí k zavedení domácího vzdělávání?	5. Jaké byly důvody pro rozhodnutí zavedení domácí vzdělávání dítěti/ dětem?
2. Jaké metody využívají rodiče k učení svých dětí?	13. Kombinujete domácí vzdělávání vašich dětí s návštěvou institucionálních vzdělávacích zařízení? (zájmové aktivity: sportovní kroužky, ZUŠ, tábor atd.)
	18. Jaké druhy učebních materiálů používáte pro domácí vzdělávání vašich dětí?
	24. V jakých formách se dítě vzdělává pravidelně? (jdete s dítětem například: na exkurze, besedy, do muzea, knihovny, zámku,...)
3. Jaká pozitiva a negativa domácího vzdělávání rodiče vnímají?	6. Jaké vnímáte pozitiva domácí výuky?
	7. Jaké vnímáte negativa domácí výuky?
4. Jak probíhá spolupráce se školou při domácím vzdělávání?	19. Provádí třídní učitel ze školy, kam je Vaše dítě zapsáno, dohled nad jeho domácí výukou? (př.: pravidelný email,...) Pokud ano, napište jakým způsobem?
	20. Komunikujete s třídním učitelem ohledně plánování učiva, výběru učebnic, metod a forem výuky, hodnocení vašeho dítěte a dalších aspektů domácího vzdělávání?
5. Jak často se dítě setkává s vrstevníky a průběh jejich další komunikace?	25. Komunikujete s ostatními rodinami, které jsou rovněž zapojeni do domácího vzdělávání?
	26. Jak často se Vaše dítě setkává s kamarády?
	27. Pokud se Vaše dítě s kamarády nemůže setkat osobně využíváte v tu dobu jiné možnosti?

(zdroj: vlastní)

4 VÝSLEDKY VÝZKUMU

V kapitole výsledky představují výsledky dotazníkového šetření pomocí tabulek a jejich popisu.

4.1 Analýza a interpretace dat

První otázka v dotazníku je „Realizujete v současnosti domácí vzdělávání u svého dítěte nebo vašich dětí, které jsou na prvním stupni?“ Otázka byla filtrační a na výběr bylo z odpovědí ano/ne. Ti, kteří vybrali odpověď ne, systém vyřadil jejich dotazník. Celkem mám tedy 115 respondentů, kteří realizují domácí vzdělávání.

Následující otázka zněla „V jakém kraji je Vaše dítě zapsané na základní škole?“

Tabulka 2 V jakém kraji je Vaše dítě zapsané na základní škole?

Kraj	Absolutní četnost
Středočeský kraj	21
Jihomoravský kraj	14
Královéhradecký kraj	12
Moravskoslezský kraj	12
Hlavní město Praha	11
Olomoucký kraj	10
Ústecký kraj	8
Jihočeský kraj	6
Pardubický kraj	5
Plzeňský kraj	5
Kraj Vysočina	4
Zlínský kraj	4
Liberecký kraj	3
Karlovarský kraj	0

(zdroj: vlastní)

Z celkového počtu 115 respondentů má nejvíce z nich, konkrétně 21, své dítě zapsané na základní škole ve Středočeském kraji. Následuje Jihomoravský kraj, kde své dítě uvedlo 14 respondentů. Po 12 respondentech má dítě zapsané v Královéhradeckém a Moravskoslezském kraji. V Hlavním městě Praze má dítě zapsané 11 respondentů a v Olomouckém kraji 10. V Ústeckém kraji jde o 8 odpovědí, v Jihočeském kraji o 6. Po 5 respondentech uvedlo zápis dítěte v Pardubickém a Plzeňském kraji. V Kraji Vysočina a Zlínském kraji je to shodně po 4 respondentech a v Libereckém kraji 3. Karlovarský kraj nebyl uveden žádným z respondentů.

Třetí otázka zní „Kolik Vám je let?“ Její odpovědi vyčteme z tabulky.

Tabulka 3 Kolik Vám je let?

Věk	Absolutní četnost
31 - 40	61
41 - 50	50
20 – 30	3
51 - 60	1
61 a více	0

(zdroj: vlastní)

Nejvíce respondentům, konkrétně padesáti, je mezi 41 - 50 lety. Druhou nejpočetnější skupinou jsou rodiče ve věku 31 - 40let, kterých je 61. Třem respondentům je mezi 20 - 30 lety a poslednímu rodiči je mezi 51 - 60 let.

Čtvrtá otázka zní „Jaký je celkový počet vašich dětí zapojených do domácího vzdělávání a v jakých ročnících jsou?“

Tabulka 4 Jaký je celkový počet vašich dětí zapojených do domácího vzdělávání a v jakých ročnících jsou?

Počet dětí	Ročník				
	1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník
1 dítě	41	22	17	15	18
2 děti	8	2	8	4	8
3 děti	3	2	2	3	4
4 děti	0	0	0	0	0
5 dětí	0	0	0	0	0

(zdroj: vlastní)

Z odpovědí zaznamenaných v tabulce můžeme vyčíst, že nejpočetnější skupinu jsou děti v prvním ročníku. Konkrétně mají nejvíce jedno dítě v 1. třídě. Další nejpočetnější skupinou jsou děti zapsané v 5. ročnících. Vyčteme také z tabulky, že jsou v domácím vzdělávání zapsáni sourozenci, to vyčteme z označení například v řádku 3 děti a přiřazení do daných tříd.

Pátá otázka zní „ Jaké byly důvody pro rozhodnutí zavedení domácího vzdělávání dítěti/ dětem?“

Tabulka 5 Jaké byly důvody pro rozhodnutí zavedení domácího vzdělávání dítěti/ dětem?

Důvody pro rozhodnutí	Absolutní četnost
individuální přístup k dítěti a jeho potřeb k učení	99
nespokojenost s tradičním vzděláváním	80
trávení mnohem více společného času dítěte s rodičem	67
negativní vliv školního prostředí na dítě např.: šikana	40
vlastní negativní zkušenost	30
speciální potřeby dítěte nebo zdravotní znevýhodnění apod	26
kontrolované sociální prostředí (víme s kým se dítě stýká)	25
distanční výuka v době Covid-19	17
morální a náboženské hodnoty	10
pobyt v zahraničí po delší dobu nebo častý	9
Jiné	6
věnování se sportu vybrané dítětem	5

(zdroj: vlastní)

Při této otázce mohli respondenti označit více důvodů. Z výsledků jsem zjistila nejčastější důvod pro rozhodnutí zavedení domácího vzdělávání, kterým je individuální přístup k dítěti a jeho potřeb k učení s označením 99x. Těsně za ním je důvod nespokojenost s tradičním vzděláváním, které označilo 80 respondentů. Třetím nejčastějším důvodem je trávení mnohem více společného času dítěte s rodičem s označením 67x.

Dalšími nejvíce označovanými důvody jsou negativní vliv školního prostředí na dítě, vlastní negativní zkušenost, speciální potřeby dítěte nebo zdravotní znevýhodnění, kontrolované sociální prostředí (víme s kým se dítě stýká). U těchto důvodů je rozpětí označení od 25 až 40x. Když se podíváme na posledních pět důvodů, tak jeden je označen 17x a další 10x a méně. Jeden z důvod je distanční výuka v době Covid-19, který označili 17x. Zajímalo mě, jestli to mohlo ovlivnit rozhodnutí a zde vidíme, že ano. Mezi nejméně označované důvody patří morální a náboženské hodnoty 10x, jen o jedno méně se stalo důvodem pro respondenty pobyt v zahraničí po delší dobu nebo často. Nejméně označeným důvodem je 5x označený věnování se sportu vybrané dítětem.

Mezi důvody jiné jsou vypsány, že se vybraná škola posouvala filozofickým směrem dál od rodiny a dítěti se v ní již nelíbilo. Dále neefektivní využití času ve škole, aby dítě bylo déle dítětem, aby mu vydržela chuť se vzdělávat. Dalšími byly důvody směnný provoz otcovi práce a dítě bylo napřed, časté cestování. Dvakrát se respondenti rozhodli pro domácí vzdělávání po radě s jiným člověkem.

Šestá otázka zněla „Jaké vnímáte pozitiva domácí výuky?“

Tabulka 6 Jaké vnímáte pozitiva domácí výuky?

Pozitiva	Absolutní četnost
dítě si určí kdy a co se chce učit, vlastní motivace	49
individuální přístup	37
společně strávený čas, cestování	37
časová flexibilita	30
dítě není ve stresu	28
více času na zájmy	26
svoboda, volnost	24
jiná odpověď	17

(zdroj: vlastní)

Respondenti měli možnost vypsát pozitiva, které vnímají. Pro vyhodnocení této otázky jsem vytvořila kategorie nejčastěji se opakujících odpovědí. Mezi nejvíce psané bylo, že si dítě samo určí kdy a co se chce učit a má vlastní motivaci, celkem ji vypsalo 49 respondentů. Následující pozitiva byla vypsána stejně 37x jsou to individuální přístup a druhé je společně strávený čas. Těsně za sebou jsem podle počtu vypsání seřadila pozitiva časovou flexibilitu, dítě není ve stresu, více času na zájmy. Vypsány byly 26 až 30x. Slovo svoboda a volnost se mnohokrát vyskytovalo jako celý popis pozitiv. Dále jsem vytřídila odpovědi nebo části odpovědí, které nezapadaly do těchto kategorií. Mezi nimi jsou vypsány pozitiva například vnímání chyby jako kamarádky, pracují s ní a nevadí, že ji udělaly. Prostor pro cestování, poznávání světa a ukázání reálného života (nákupy, plánování, zdravý životní styl), finanční gramotnost, efektivita práce.

Sedmá otázka zní „Jaké vnímáte negativa domácí výuky?“

Tabulka 7 Jaké vnímáte negativa domácí výuky?

Negativa	Absolutní četnost
žádné negativa	42
jiná odpověď	23
finanční náročnost	19
málo kamarádů	15
časová náročnost, organizace	13
méně času pro sebe	12
společně až moc času	10
diskriminace od státu, není podpora	7
na zaměstnání méně času	4

(zdroj: vlastní)

Respondenti v této otázce uváděli negativa, která sami vnímají. Pro vyhodnocení této otázky jsem vytvořila kategorie nejčastěji se opakujících odpovědí. Podle výsledků průzkumu nejvíce respondentů (42) nevnímá žádná negativa spojená s domácí výukou. Mezi nejčastější

konkrétní problémy patří finanční náročnost, kterou zmínilo 19 respondentů. Dále 15 rodičů vnímá jako problém menší množství kamarádů pro děti. Časová náročnost a organizační složitost jsou negativem pro 13 respondentů. Dalších 12 respondentů uvedlo, že domácí výuka jim ubírá čas pro sebe. Pro 10 rodin je nevýhodou i to, že spolu tráví až příliš mnoho času. Sedm lidí upozorňuje na nedostatečnou podporu ze strany státu a vnímají určitou diskriminaci. Čtyři respondenti také uvedli, že kvůli domácí výuce mají méně času na práci.

Celkově se ukazuje, že i když mnoho lidí nevidí v domácím vzdělávání žádné nevýhody, mezi hlavními negativy se objevují finanční nároky, omezené sociální kontakty a náročnost organizace času. Dalších 23 lidí uvedlo jiná negativa, která nebylo možné zařadit do uvedených kategorií. Patří sem například nepochopení a odsuzování ze strany okolí, zvýšená zodpovědnost rodičů, narušení vztahu mezi rodičem a dítětem či skutečnost, že dítě nemá osobní zkušenost se školním prostředím.

Osmá otázka zní „Kdo oficiálně zaštiťuje domácí vzdělávání Vašeho dítěte/ Vašich dětí?“

Tabulka 8 Kdo oficiálně zaštiťuje domácí vzdělávání Vašeho dítěte/ Vašich dětí?

Zaštiťující	Absolutní četnost
matka	101
otec	21
osoba mimo rodinný kruh	7
příbuzná osoba	2

(zdroj: vlastní)

Při této otázce mohli respondenti označit více odpovědí. Je jasné vidět, že nejvíce zaštiťuje domácí vzdělávání matka celkem 101x. Druhým nejčastěji označeným člověkem je otec, označený 21x. Sedm respondentů označilo odpověď „osoba mimo rodinný kruh“ a dva respondenti označili osobu příbuznou. Jelikož je 115 respondentů, jedná se tedy v některých případech i o kombinace dvou lidí zaštiťujících domácí vzdělávání.

Devátá otázka zní „Kdo se podílí na záměrném vzdělávání Vašeho dítěte/ Vašich dětí?“

Tabulka 9 Kdo se podílí na záměrném vzdělávání Vašeho dítěte/ Vašich dětí?

Podílejší se na domácím vzdělávání	Absolutní četnost
matka	75
otec	58
osoba mimo rodinný kruh	35
neučíme se záměrně	29
příbuzná osoba	12

(zdroj: vlastní)

Aby respondenti odpověděli na otázku, měli možnost označit i více možností. Nejvíce se na záměrném vzdělávání podílí matka, kterou označili 75x. Druhým nejvíce podílejícím člověkem je otec, který byl označen 58x. 35 respondent označilo jako podílejícího člověka, osobu mimo rodinný kruh. A nejméně označenou odpovědí je příbuzná osoba 12x. Jedna z možností odpovědi se jmenuje „neučíme se záměrně“ a tu označilo 29 respondentů. Z toho však označilo 5 respondentů dohromady i jednoho člověka, který se podílí na výuce i když se neučí záměrně.

Desátá otázka zní „Kolik dní se zaměřujete na výuku?“

Tabulka 10 Kolik dní se zaměřujete na výuku?

Počet dní zaměřující se na výuku	Absolutní četnost
Jiná	54
4 dny	15
7 dní	13
5 dní	13
3 dny	11
2 dny	4
6 dní	3
1 den	2

(zdroj: vlastní)

Nejvíce odpovědí od respondentů je z označení „jiná“, kde vypsali respondenti své odpovědi a já udělala kategorie, do kterých jsem zařazovala odpovědi. Nejčastěji se vyskytovaly odpovědi nepravidelné učení (24x) a stejný počet získala odpověď učíme se stále přirozeně. Poté 5x vymezili počet dní v rozmezí 3 až 5 dní a poslední vypsali, že je jejich cílem se naučit vše z ŠVP a stačí na to méně času než děti, které sedí v lavicích.

Nejvíce vybraná odpověď z daných dnů je, že se zaměřují na výuku 4 dny z týdne, celkem označeno 15x. Další nejčastěji vybrané odpovědi jsou dvě a to 13x odpověď 7 dní a 5 dní. 11x označili odpověď 3 dny, 4x označili 2 dny, 3x zaznamenali 6 dní a dvakrát jeden den. Lze říci, že se respondenti zaměřují na výuku nejvíce 4 dny v týdnu a poté nepravidelně.

Jedenáctá otázka zní „Jak dlouho se zabýváte výukou v jeden den?“

Tabulka 11 Jak dlouho se zabýváte výukou v jeden den?

Počet hodin	Absolutní četnost
Jiná	56
2 hodiny	22
1 hodinu	17
4 hodiny	11
3 hodiny	6
5 hodin	2
6 a více hodin	1

(zdroj: vlastní)

Nejvíce vybranou odpovědí je „jiná“ kde respondenti vypsali své odpovědi, ze kterých jsem následně vytvořila kategorie. Tuto možnosti si zvolilo 56 respondentů. V devatenácti rodinách se dítě učí přirozeně neustále, nemají nijak časově vyhraněný čas na učení. Ve 27 rodinách se dítě učí nepravidelně, například i v komunitních školách nebo se soukromými lektory. Cíleně se na výuku zaměřují 4 respondenti od 1h až 4h denně. Šest respondentů napsalo, že se dítě cíleně učí maximálně 1 hodinu denně.

Dvanáctá otázka zní „Pokud vzděláváte doma více dětí najednou, pomáhají si tyto děti navzájem během studia?“

Tabulka 12 Pokud vzděláváte doma více dětí najednou, pomáhají si tyto děti navzájem během studia?

Pomoc dětí pomáhajících navzájem	Absolutní četnost
ano	52
mám jedno dítě	33
Jiná	23
ne	7

(zdroj: vlastní)

Respondenti měli vybrat jednu z odpovědí. Z výsledků vyplývá, že si sourozenci pomáhají v 52 rodinách. Sedm respondentů označilo odpověď ne. Při odpovědi „jiná“ respondenti nejčastěji napsali, že mají jen jedno dítě zapsané v DV. V osmi rodinách mají sourozence mladší než je mladší školní věk a tudíž nepomáhají, maximálně pozorují staršího sourozence. Čtyři respondenti uvedli, že si sourozenci pomáhají zcela přirozeně, kdykoliv během dne. Ve třech rodinách si občas pomáhají. Po jedné odpovědi bylo vypsáno, že mají neurodivergentní sourozence, takže si nemohou pomoci a poslední respondent napsal, že nemůže odpovědět. Ve 33 rodinách mají jen jedno dítě. Lze říci, že si sourozenci většinou pomáhají.

Třináctá otázka zní „Kombinujete domácí vzdělávání vašich dětí s návštěvou institucionálních vzdělávacích zařízení? (zájmové aktivity: sportovní kroužky, ZUŠ, tábor atd.)“

Tabulka 13 Kombinujete domácí vzdělávání vašich dětí s návštěvou institucionálních vzdělávacích zařízení?

Kombinace s institucionálním zařízením	Absolutní četnost
ano	99
ne	16

(zdroj: vlastní)

Kombinaci domácího vzdělávání a navštěvování institucionálních zařízení využívá 99 respondentů. Zbýlých 16 respondentů nekombinují vzdělávání.

Čtrnáctá otázka zní „Tato otázka se zaměřuje na zjištění časového rozsahu výuky jednotlivých předmětů během týdne. Pokud vzděláváte doma více dětí z různých tříd prvního stupně, prosím, zaměřte se ve své odpovědi jen na jedno z nich a uveďte třídu, do které toto dítě chodí.“

Tabulka 14 Zjištění do jaké třídy chodí Vaše dítě

Třída	Absolutní četnost
1. třída	37
2. třída	22
3. třída	18
4. třída	17
5. třída	21

(zdroj: vlastní)

Otázka 14 je informační pro odpovědi v otázce 17, kde si vybírají jak dlouho se dítě věnuje jednotlivým předmětům. Nejvíce respondentů si zvolilo pro odpověď dítě zapsané v 1. třídě, celkem 37 respondentů. Dalších 22 respondentů zvolilo odpověď 2. třída. Jen o jedno méně zvolilo 5. třídu. Třetí třídu zvolilo 18 respondentů a 4. třídu 17 respondentů.

Patnáctá otázka zní „Připravujete si vzdělávací plány, osnovy, přehledy o tom, co bude dítě dělat v týdnu, pro domácí výuku?“

Tabulka 15 Připravujete si vzdělávací plány

Příprava plánů	Absolutní četnost
ne	83
ano	32

(zdroj: vlastní)

Z tabulky lze vyčíst, že v 83 rodinách si nepřipravují žádné plány, osnovy ani přehledy na daný týden. Zbýlých 32 respondentů ano.

Šestnáctá otázka zní „Pokud se nevěnujete záměrně jednotlivým předmětům, tak jak probíhá Vaše výuka?“

Tabulka 16 Pokud se nevěnujete záměrně jednotlivým předmětům, tak jak probíhá Vaše výuka?

Průběh výuky	Absolutní četnost
životem, na výletech	22
rozhovory	11
dítě si samo vybírá, co bude dělat, dle nálady	34
napříč předměty	4
podle dostupných podmínek	2
projektově, v tématech, v blocích	9
hrou	5
pode předmětů- pracovní sešity	4
komunitní škola, aktivity s „domškoláky“	3
PC	1
snadno	1

(zdroj: vlastní)

Respondenti měli odpovědět vlastními slovy. Vytvořila jsem kategorie a zařazovala odpovědi. První kategorií je odpověď životem a na výletech, do které jsem zařadila 22 odpovědí. Rodiny velmi často cestují, kdy pro získání informací společně čtou různé informace, které tímto způsobem dítě získává. Životem proto, že nijak neodlišují dobu kdy se dítě učí a učí se stále. V 34 rodinách si dítě vybírá samo čemu se bude věnovat a na to zaměří, záleží jim na jeho rozhodnutí. U jedenácti respondentů probíhá výuka rozhovory na různá témata a položené otázky dítětem. Devět respondentů učí projektově v tématech a blocích. 5 respondentů napsalo, že se učí hrou. Čtyři respondenti napsali, že se učí napříč všemi předměty. Čtyři respondenti mi napsali, že se učí předměty pomocí pracovních sešitů. Ve třech rodinách se učí v komunitní škole nebo aktivitami s ostatními v DV. Po jedné odpovědi vypsali práci na PC a že výuka probíhá snadno. Tato otázka byla pro respondenty povinná. 18 z nich ji vyplnilo „mezerníkem“ a nenapsali žádnou odpověď, je z toho možné usoudit, že se věnují záměrně předmětům.

Sedmnáctá otázka zní „Jaký je týdenní rozsah vyučovacích hodin, které věnujete jednotlivým předmětům? Odpovězte na otázku podle dítěte, kterého jste si zvolil/a u otázky 14.

Tabulka 17 týdenní rozsah vyučovacích hodin

Předmět	Počet hodin					
	1 h	2 h	3 h	4 h	5 h	6 h a více
Matematika	21	14	25	11	11	11
Český jazyk a literatura	22	14	24	10	11	7
Cizí jazyk	21	17	18	10	5	8
Informatika	29	9	12	4	3	9
Vlastivěda/Prvouka/Přírodověda	27	21	8	7	4	11
Výtvarná výchova	31	13	11	3	4	11
Hudební výchova	37	10	6	4	2	7
Tělesná výchova	11	9	13	13	7	26

(zdroj: vlastní)

Tato otázka byla dobrovolná, protože ne všichni respondenti se učí podle rozvrhů podobným na základní škole a odpovědělo mi 89 z nich. V tabulce vidíme kolik hodin týdně se věnují určitému předmětu. Například 21 respondentů se věnuje matematice 1 hodinu týdně. Lze vypočítat kolik hodin se zapojení respondenti věnují určitému předmětu, použitím výpočtu $(1 \text{ hodina} \cdot \text{počet označení}) + (2 \text{ hodiny} \cdot \text{počet označení}) + \dots$. Získala jsem tím celkový počet hodin všech odpovídajících respondentů. Vyšlo mi, že se nejvíce věnují tělesné výchově, celkem 331h týdně. Matematice se věnují 289 hodin, Českému jazyku a literatuře se věnují 256h, cizímu jazyku 222h. Vlastivědě/prvouce/přírodovědě se věnují 207 hodin. Výtvarné výchově se věnují 188 hodin, informatice 168h a hudební výchově se věnují 143 hodin.

Osmnáctá otázka zní „Jaké druhy učebních materiálů používáte pro domácí vzdělávání vašich dětí?“

Tabulka 18 druhy učebních materiálů

Učební materiál	Absolutní četnost
internet	105
encyklopedie	95
literatura pro děti a mládež	90
mapy	83
učebnice	77
časopisy	62
jiná	37

(zdroj: vlastní)

Tabulka 19 jiné druhy učebních materiálů

Jiné druhy učebních materiálů	Absolutní četnost
audioknihy	1
Montessori	1
hry	3
žádné materiály	3
online kurz	2
aplikace	5
dítě si tvoří vlastní materiály	4
pracovní sešity, listy	5
filmy, videa, YouTube	5
odkaz na web	1
vlastní zážitky, vše kolem nás	13

(zdroj: vlastní)

U této otázky mohli respondenti zaškrtnout více odpovědí a do kolonky „jiná“ mohly připsat další materiály. Z výsledků lze vyčíst, že respondenti používají různé učební materiály a jejich kombinace. Nejčastější je internet označený 105x. Za ním se umístila možnost encyklopedie 95x a literatura pro děti a mládež 90x. Mapy označili 83x, učebnice 77x a časopisy 62x.

U odpovědi „jiná“ měli respondenti možnost vypsát materiály, které využívají a nejsou vypsány v předchozích kategoriích. Někteří při označení kategorie „internet“ vypsali, co přesně na něm hledají. Vytvořila jsem tabulku odpovědí a vyšly mi následující hodnoty. 5 respondentů vypsalo využívání různých aplikací. Další respondenti (5) vypsalo, že využívají možnost různých videí, filmů a nebo web stránku YouTube. Pracovní sešity a listy používají 5 dětí a čtyři děti si tvoří své vlastní materiály. Různé hry využívají 3 respondenti a online kurzy praktikují 2. Po jedné odpovědi byly vypsány audioknihy, přímý odkaz na web a Montessori. Mezi odpověďmi se našli tři respondenti, kteří nevyužívají žádné materiály a 13 respondentů vypsalo odpověď vše kolem nás, vlastní zážitky. Po sečtení všech výsledků z roztříděné kategorie „jiná“ vyjde výsledek 43. Ten nám ukazuje, že rodiny kombinují různé učební materiály i z kategorie „jiná“.

Devatenáctá otázka zní „Provádí třídní učitel ze školy, kam je Vaše dítě zapsáno, dohled nad jeho domácí výukou? (př.: pravidelný email,...) Pokud ano, napište jakým způsobem?“ Ze získaných odpovědí vyšlo najevo, že pouze dvanácti respondentům ze 115 provádí učitel dohled nad domácí výukou. Jsou však různé formy dohledu. Nejčastěji plní respondenti portfolio, které je kontrolováno průběžně, vypsáno 4x. Respondenti vypsali odlišné formy, kterým učitel zasílá informace a to 1x pošle týdenní plán a 1x zaslání

požadavků na přezkoušení. Nebo různé konzultace, které se konají odlišně a to 1x za měsíc, 1x za 3 měsíce, 3x za pololetí 30minut a poslední má možnost konzultací mimo přezkoušení, nenapsal však kolikrát.

Otázka 20 zní „Komunikujete s třídním učitelem ohledně plánování učiva, výběru učebnic, metod a forem výuky, hodnocení vašeho dítěte a dalších aspektů domácího vzdělávání?“ Ze získaných odpovědí zaškrtnutím ano nebo ne vyšlo najevo, že pouze 17 respondentů komunikuje s třídním učitelem ohledně plánování učiva, výběru učebnic.

Otázka 21 zní „Jakou formu hodnocení svého dítěte/dětí používáte?“

Tabulka 20 forma hodnocení

Forma hodnocení	Absolutní četnost
nehodnotím	54
slovní hodnocení	38
klasifikace 1-5	22
jiná	14

(zdroj: vlastní)

V 54 rodinách dítě nehodnotí. Slovní hodnocení využívá 38 respondentů a 22 klasifikaci 1-5. Při projití odpovědí jsem našla, že 4 respondenti kombinují slovní hodnocení a klasifikaci 1-5. Mezi odpověďmi „jiná“ se nejčastěji vyskytovala odpověď sebehodnocení dítěte, celkem to je 3x. Stejným počtem je odpověď, že škola hodnotí dítě u přezkoušení 1-5, ale jako rodič nehodnotí. Dalšími odpověďmi byly například hodnocení vývoje znalostí a snahy, pozitivní přístup, pomocí piktogramů, jestli dítě pochopilo a umí látku nebo ne a společně si s dítětem napíšeme znalosti na které se cítí.

Otázka 22 zní „Tvoří si dítě portfolio během roku? To znamená jestli si sbírá materiály, které vytvořil, své vlastní pomůcky k učení, fotky.“ Z výsledků vyplynulo, že během roku se tvoří portfolio v 95 rodinách. Ve zbylých 20 rodinách si portfolio netvoří.

Otázka 23 zní „Jakým způsobem motivujete své dítě/děti k učení?“

Tabulka 21 způsob motivace

Motivace	Absolutní četnost
nemotivuji	42
v rámci rozhovorů, slovně	28
chce sám/sama	35
vysvětluji, že to dělá pro sebe	5
děláme to společně	3
vlastním příkladem	6
nabízím co si myslím že ho zaujme	4
úspěšnost v životě	2
regulace času na PC, když se nechťejí vzdělávat	2
motivace ve skupině	2
dám na výběr činnosti které jsou potřeba udělat	3
mapy pokroku	1
čteme všechno kolem nás	1
odměna	1
přizpůsobím se o co je zajímavá	1
tím jak žijeme	2

(zdroj: vlastní)

Respondenti měli vypsát svou odpověď na otázku, někteří uvedli více způsobů motivace nebo zároveň „nemotivuji“ a „vnitřní motivace“. Z odpovědí jsem vytvořila kategorie a vypsala kolikrát se opakovaly. Z vypsáných odpovědí respondenty lze říci, že nejčastěji dítě vůbec nemotivují 42x.

Druhá nejčastější odpověď, je vnitřní motivace dítěte 35x. Nejčastější způsob motivace je v rámci rozhovorů s dítětem 28x. Šest respondentů motivuje vlastním příkladem a dva tím jak žijí. 5x se objevila odpověď vysvětlení, že se dítě učí pro sebe. Čtyři respondenti nabízejí různé aktivity, které si myslí, že zaujmou dítě. Naopak tři jim dávají na výběr z aktivit které je potřeba udělat. Tři respondenti se učí společně s dítětem. 2x jsou vypsány odpovědi motivace ve skupině, úspěšnost v životě a regulace času na PC. Po jedné odpovědi jsou napsány mapy pokroku, odměna, přizpůsobení se tomu, co dítě zajímá a poslední čtou například v rámci českého jazyka vše kolem nich a neučí se jen z učebnic. I když většina respondentů své dítě nemotivuje, ukazují se nám různé způsoby motivace.

Otázka 24 zní „V jakých formách se dítě vzdělává pravidelně? (jdete s dítětem například: na exkurze, besedy, do muzea, knihovny, zámku,...)“

Tabulka 22 formy vzdělávání

Formy vzdělávání	Absolutní četnost
exkurze	37
besedy	19
muzeum	59
knihovna	43
zámek, hrad	21
ZUŠ	10
kroužek	27
komunitní skupina, škola	15
výlety	43
divadlo	9
výstava	4
jiná	44

(zdroj: vlastní)

Odpovědi na tuto otázku měli respondenti vypsát a pak jsem tvořila kategorie z jejich odpovědí pro lepší přehled. Ve většině odpovědí šlo o kombinace více forem, například muzeum + knihovna + exkurze. Nejčastěji se děti pravidelně vzdělávají formou návštěvy muzeí 56x. Stejným počtem byly vypsány návštěva knihovny a výlety 43x, které někteří specifikovali a jsou zařazeny do kategorie „jiná“ protože se moc neopakovali. Na různé exkurze chodí 37 respondentů, hrady a zámky navštěvuje pravidelně 21 respondentů. Pravidelné kroužky má 27 dětí a ZUŠ navštěvuje 10 dětí. Různé besedy využívá 19 respondentů. Pravidelně se v komunitní skupině nebo škole setkává 15 respondentů. Do divadla chodí 9 respondentů a čtyři pravidelně navštíví výstavu.

V odpovědi jiná se vyskytují odpovědi odlišné, ojedinělé, které nešlo zařadit do vytvořených kategorií. Například bylo vypsán koncert, kino, zoo, planetárium, IQpark, hvězdárna. Lekce v online kurzu, online vyučování nebo internet. Někteří vypsali, že se vzdělávají nepravidelně a nebo nechodí nikam.

Otázka 25 zní „Komunikujete s ostatními rodinami, které jsou rovněž zapojeni do domácího vzdělávání?“ Respondenti měli na výběr odpověď ano nebo ne. Z výsledků vyšlo, že 95 respondentů komunikuje s dalšími rodinami v DV. Dalších 20 nekomunikuje s dalšími rodinami.

Otázka 26 zní „Jak často se Vaše dítě setkává s kamarády?“

Tabulka 23 setkání s kamarády

Pravidelné setkání	Absolutní četnost
každý den	43
4x týdně	37
1x za týden	28
1x za měsíc	5

(zdroj: vlastní)

Nejvíce se setkávají děti s kamarády každý den. Tuto odpověď zvolilo 43 respondentů. Dalších 37 rodin se setkávají 4x týdně. 1x za týden se setkává 28 rodin a nejméně se setkává 5 rodin a to pouze 1x za měsíc.

Otázka 27 zní „Pokud se Vaše dítě s kamarády nemůže setkat osobně využíváte v tu dobu jiné možnosti?“

Tabulka 24 jiné možnosti místo setkání

Jiné možnosti místo setkání	Absolutní četnost
nevyužíváme	65
videohovor	36
telefonování	27

(zdroj: vlastní)

Mohli vybrat více odpovědí. Pokud se dítě s kamarádem nemůžou setkat osobně tak 65 respondentů uvedlo, že nevyužívají jiné možnosti. Zatímco ostatní respondenti označili buď jednu z možností a nebo jejich kombinaci.

4.2 Shrnutí výzkumu

Odpovědi na VO1 „Jaká je motivace rodičů dětí k zavedení domácího vzdělávání?“ je nejčastěji označený důvod individuální přístup k dítěti a jeho potřeb k učení. Tento důvod označilo 99 respondentů. Dalšími dvěma nejčastějšími důvody jsou nespokojenost s tradičním vzděláváním, který označilo 80 respondentů a trávení mnohem více společného času dítěte s rodičem 67 respondentů. Dalšími časté důvody jsou negativní vliv školního prostředí na dítě, negativní zkušenost rodiče. Dále speciální potřeby dítěte, zdravotní znevýhodnění a kontrolované prostředí. Při porovnání motivací k zavedení DV v teoretické části, můžeme najít shodu v 3 bodech. Potřeba specifických potřeb, nespokojenost se školním vzděláváním a negativní vliv školního prostředí.

Odpověď na VO2 „Jaké metody využívají rodiče k učení svých dětí?“ Rodiče využívají kombinaci různých metod a forem učení. Kombinují i samotné učební materiály od učebnic,

přes encyklopedie až po internet, který je označen nejvíc krát. Navštěvují nejčastěji navštěvují různá muzea, knihovny, exkurze, chodí do institucionálních vzdělávacích zařízení a jezdí na různé výlety za poznáním. Položky v dotazníku nám ukazují přesný počet všech materiálů, metod a forem, které rodiny využívají.

Odpovědi na VO3: „Jaká pozitiva a negativa domácího vzdělávání rodiče vnímají?“ Podíváme-li se na 3 nejčastější výhody patří sem, že si dítě určuje kdy a jaké učivo se chce učit a vlastní motivace o učivo. Druhým nejčastějším pozitivem je individuální přístup a třetím společně strávený čas a cestování. Nejpočetněji respondenti napsali, že negativa nevnímají. Nejvíce pak byla zmiňovaná za negativum konkrétně finanční náročnost, málo kamarádů a časová náročnost, organizace dne.

Odpověď na VO4 zní „Jak probíhá spolupráce se školou při domácím vzdělávání?“ Z výsledků vyplynulo, že rodiny se školou, konkrétně s třídním učitelem z drtivé většiny moc nekomunikují. Při otázce Provádí třídní učitel ze školy, kam je Vaše dítě zapsáno, dohled nad jeho domácí výukou? Pouhých 12 respondentů vypsalo jakým způsobem dohlíží učitel na výuku. Komunikaci s učitelem ohledně plánování učiva, výběr učebnic a dalších skutečnostech označilo pouze 17 respondentů. Vyšlo tedy najevo, že se školou moc nekomunikují.

Na pátou VO znějící „Jak často se dítě setkává s vrstevníky a průběh jejich komunikace?“ jsem z výsledků zjistila, že 95 respondentů komunikuje s ostatními rodinami realizující domácí vzdělávání. Nejčastěji se děti setkávají s kamarády každý den. Pokud se nemůže setkat dítě s kamarády osobně, tak 65 respondentů nevyužívá jiné možnosti. Zatímco ostatní respondenti označili buď jednu z možností a nebo jejich kombinaci. Většina respondentů tedy udržuje kontakt s vrstevníky.

Na základě těchto otázek si můžeme zodpovědět hlavní výzkumnou otázku znějící „Jak probíhá domácí vzdělávání u dětí mladšího školního věku?“ Z celého dotazníku vyplývá, že domácí vzdělávání probíhá v každé rodině trochu jinak. Odlišnou dobu se zaměřují na výuku, někteří neodlišují učení a život a jejich dítě se učí nestále něco nového, tím o co má zájem a čemu se chce věnovat. Využívají různé formy učení, které kombinují s různými výlety. Mají více lidí podílejících se na výuce. Můžeme vidět spojitost mezi nestrukturovaným přístupem a odpověďmi na otázku, na popis nezáměrného vzdělávání předmětů. Respondenti odpovídali, že se dítě vzdělává životem, na výletech a samo si vybírá čemu se chce věnovat a další. Mnoho respondentů napsalo, že své dítě nemotivují, spíše převládá vlastní motivace dítěte. To jsou znaky tohoto přístupu. Můžeme vidět spojitost také

v odpovědích na otázky: „Kolik dní se zaměřujete na výuku?“ a „Jak dlouho se zabýváte výukou v jeden den?“ Kde se podobný počet respondentů vyjádřilo, že se učí přirozeně a neustále.

ZÁVĚR

Domácí vzdělávání představuje v českém kontextu specifickou formu plnění povinné školní docházky, která je stále více využívána. Na základě teoretických poznatků i výsledků dotazníkového šetření lze konstatovat, že pro mnohé rodiče představuje tato forma výuky cestu k individualizovanému a respektujícímu vzdělávání jejich dětí. Rodiče si cení zejména možnosti přizpůsobit vzdělávání aktuálním potřebám dítěte, časové flexibilitě a většímu prostoru pro společné trávení času. Zároveň se ale potýkají s náročností na organizaci a odpovědnost za vzdělávací výsledky svých dětí. Výsledky výzkumu rovněž ukazují, že většina rodin se snaží kompenzovat možné nedostatky v oblasti socializace prostřednictvím komunit, kroužků a skupinových aktivit. Domácí vzdělávání tak může být při správné realizaci efektivní a přínosnou formou výuky, která rozvíjí nejen znalosti, ale i osobnost dítěte.

Práce díky dotazníku získává informace od více respondentů z České republiky. Ukazuje nejen na výhody domácího vzdělávání, včetně osobního přístupu, flexibility a zvýšené motivace dítěte. Doporučuji vzdělávacím institucím a odborníkům, aby informovali veřejnost o výhodách domácího vzdělávání. Také na základě zjištění, že rodiče oceňují flexibilitu a individuální přístup k výuce, doporučuji školám a vzdělávacím institucím, aby při práci s dětmi, zejména těmi s odlišnými potřebami nebo talentovanými žáky, zohlednily možnost flexibilního přístupu. To by mělo zahrnovat přizpůsobení tempa výuky, zavedení diferencovaných metod a větší prostor pro samostatnou práci dětí. Doporučuji, aby se více akademických výzkumů zaměřilo na analýzu efektivity domácího vzdělávání, jeho dopad na různé skupiny dětí a jeho srovnání s tradičním školním vzděláváním.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

FRÖHLICHOVÁ, Nika. *Domácí vzdělávání – výhody a nevýhody*. Online. Medium. 2017. Dostupné z: <https://medium.com/edtech-kisk/homeschooling-v%C3%BDhody-a-nev%C3%BDhody-8c21853425fe>. [cit. 2025-02-22].

Domácí vzdělávání. Online. 2015, roč. 4, č. 1. 2015. ISSN 1805-3394. Dostupné z: https://archiv-nuv.npi.cz/uploads/Periodika/VZDELAVANI/15/P_1_15.pdf. [cit. 2025-03-15].

GILLIE, Sarah. 'Je to jako bychom vypadli z krysího závodu': Rodinné úvahy o traumatických školních zkušenostech vedoucích k domácímu vzdělávání. Online. *British Journal of Special Education*. 2025, s. 12. Dostupné z: <https://doi.org/10.1111/1467-8578.70004>. [cit. 2025-02-28].

HÁNA, David a KOSTELECKÁ, Yvona. *Domácí vzdělávání v kontextu evropských vzdělávacích systémů*. [Praha]: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2019. ISBN 978-80-7603-071-8. Dostupné také z: <https://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&scope=site&db=nlebk&db=nlabk&AN=2230694&authtype=ip,shib&custid=s3936755>. [cit. 2025-03-17].

HOLT, John Caldwell a FARENGA, Patrick. *Učte se sami: dovolte dětem, aby se učily samy = Teach your own*. Přeložil Kateřina BRYANOVÁ, přeložil Jiří BRYAN. [Praha]: Marie Noe, One Woman Press, [2018]. ISBN 978-80-86356-59-4.

CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu*. 31.05.2016. Grada, 2016. ISBN 978-80-247-5326-3.

KLAPÁLKOVÁ, Veronika, Tereza KOMÁRKOVÁ, Yvona KOSTELECKÁ a Ondřej KAŠČÁK. *Domácí vzdělávání v českých rodinách: Diverzita přístupů mezi školní strukturou a unschoolingem*. Pedagogika. 2024, roč. 72, č. 4, s. 355–376. Publikováno: 21. března 2025. ISSN 0031-3815. Dostupné z: <https://ojs.cuni.cz/pedagogika/article/view/4869>. [cit. 2025-03-25].

KOSTELECKÁ, Yvona. Domácí vzdělávání a legislativa. Studie postkomunistických států střední Evropy. Online. *ORBIS SCHOLAE*. 2014, roč. 8, č. 1, s. 9-26. ISSN 2336-3177. Dostupné z: <https://doi.org/10.14712/23363177.2015.2>. [cit. 2025-02-4].

KOSTELECKÁ, Yvona; BELÁŇNOVÁ, Andrea; HÁNA, David; KAŠPAROVÁ, Irena; PIVARČ, Jakub et al. *Domácí vzdělávání*. Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2020. ISBN 978-80-7603-187-6.

KŘÍŽOVÁ, Ivana. *Domácí vzdělávání pro všechny*. Online. Průvodce ředitele školy. 2018. Dostupné z: <https://pruvodce-vzdelavanim.cz/domaci-vzdelavani-neni-pro-vsechny/>. [cit. 2025-02-27].

LANGMEIER, Josef a KREJČÍŘOVÁ, Dana. *Vývojová psychologie: 2., aktualizované vydání*. Grada, 2006. ISBN 978-80-247-9085-5. Dostupné také z: <https://www.bookport.cz/kniha/vyvojova-psychologie-51/>.

MAŇÁK, Josef a ŠVEC, Vlastimil. *Výukové metody*. Brno: Paido, 2003. ISBN 80-7315-039-5.

MŠMT. Zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). In: <https://msmt.gov.cz/dokumenty/skolsky-zakon-ve-zneni-ucinnem-ode-dne-1-1-2024>. 2025. [cit. 2025-03-02].

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy: Informace a doporučení Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k individuálnímu vzdělávání žáků v základní škole [online]. Praha: MŠMT, 2016 [cit. 2025-03-15]. Dostupné z: <https://msmt.gov.cz/vzdelavani/zakladni-vzdelavani/informace-a-doporuceni-ministerstva-skolstvi-mladeze-a>

MŠMT. Informace a doporučení Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k individuálnímu vzdělávání žáků v základní škole [online]. 11.10.2016, 18 [cit. 2025-03-11]. Dostupné z: https://www.msmt.cz/file/46873_1_1/download/

MŠMT. Zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). In: <https://msmt.gov.cz/dokumenty/skolsky-zakon-ve-zneni-ucinnem-ode-dne-1-1-2024>. 2025. [cit. 2025-03-02].

PIAGET, Jean. *Play, dreams and imitation in childhood*. Developmental psychology. London: Routledge, 1999, c1951. Dostupné také z: https://www.rexresearch1.com/PiagetChildPsychologyLibrary/PlayDreamsImitationChildhood.pdf?utm_source. [cit. 2025-02-25].

RAY, Brian D. *Research facts on homeschooling* [online]. Salem, OR: National Home Education Research Institute, 2016 [cit. 2025-02-18]. Dostupné z: <https://www.nheri.org/ResearchFacts.pdf>

Sbírka zákonů: 561/2004. In: *Sbírka zákonů*. 2004, částka 190. Dostupné z: <https://financnisprava.gov.cz/assets/cs/prilohy/d-zakony/sb190-04.pdf>. [cit. 2025-02-17].

Statistická ročenka školství - výkonové ukazatele školního roku 2023/2024. Online. C2024. Dostupné z: <https://statis.msmt.cz/rocenka/rocenka.asp>. [cit. 2025-01-17].

VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. 2. dopl. a přeprac. Praha: Univerzita Karlova, 2012. ISBN 978-80-246-2153-1.

Zajímavé odkazy. Online. Asociace domácího vzdělávání. Dostupné z: https://www.domaciskola.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=130:links&catid=94:links&Itemid=540. . [cit. 2025-02-13].

ZIMČÍK, Ludvík. *Udělejme si školu doma aneb: Jak na domácí vzdělávání?* Online. Šance Dětem. 2017, 23.10.2023. Dostupné z: <https://sancedetem.cz/udelejme-si-skolu-doma-aneb-jak-na-domaci-vzdelavani>. [cit. 2025-01-25].

ZORMANOVÁ, Lucie. *Výukové metody v pedagogice: S praktickými ukázkami*. Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4100-0. Dostupné také z: <https://www.bookport.cz/AccountSaml/SignIn/?idp=https://shibboleth.utb.cz/idp/shibboleth&returnUrl=/kniha/vyukove-metody-v-pedagogice-2837/>.

SEZNAM OBRÁZKŮ

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 Výzkumné otázky a položky v dotazníku.....	30
Tabulka 2 V jakém kraji je Vaše dítě zapsané na základní škole?	31
Tabulka 3 Kolik Vám je let?.....	32
Tabulka 4 Jaký je celkový počet vašich dětí zapojených do domácího vzdělávání a v jakých ročnících jsou?	32
Tabulka 5 Jaké byly důvody pro rozhodnutí zavedení domácího vzdělávání dítěti/ dětem?	33
Tabulka 6 Jaké vnímáte pozitiva domácí výuky?	34
Tabulka 7 Jaké vnímáte negativa domácí výuky?	34
Tabulka 8 Kdo oficiálně zajišťuje domácí vzdělávání Vašeho dítěte/ Vašich dětí?.....	35
Tabulka 9 Kdo se podílí na záměrném vzdělávání Vašeho dítěte/ Vašich dětí?	36
Tabulka 10 Kolik dní se zaměřujete na výuku?.....	36
Tabulka 11 Jak dlouho se zabýváte výukou v jeden den?	37
Tabulka 12 Pokud vzděláváte doma více dětí najednou, pomáhají si tyto děti navzájem během studia?	37
Tabulka 13 Kombinujete domácí vzdělávání vašich dětí s návštěvou institucionálních vzdělávacích zařízení?	38
Tabulka 14 Zjištění do jaké třídy chodí Vaše dítě	38
Tabulka 15 Připravujete si vzdělávací plány	38
Tabulka 16 Pokud se nevěnujete záměrně jednotlivým předmětům, tak jak probíhá Vaše výuka?.....	39
Tabulka 17 týdenní rozsah vyučovacích hodin.....	40
Tabulka 18 druhy učebních materiálů	40
Tabulka 19 jiné druhy učebních materiálů	41
Tabulka 20 forma hodnocení	42
Tabulka 21 způsob motivace	43
Tabulka 22 formy vzdělávání	44
Tabulka 23 setkání s kamarády.....	45
Tabulka 24 jiné možnosti místo setkání	45

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

RVP Rámcově vzdělávací programu

DV Domácí vzdělávání

ŠVP Školní vzdělávací program

ZUŠ Základní umělecká škola

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Dotazník

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK

1. Realizujete v současnosti domácí vzdělávání u svého dítěte nebo vašich dětí, které jsou na prvním stupni? *Vyberte jednu odpověď*

- Ano
- Ne

2. V jakém kraji je Vaše dítě zapsané na základní škole? *Vyberte jednu odpověď*

- Hlavní město Praha
- Jihočeský kraj
- Jihomoravský kraj
- Karlovarský kraj
- Kraj Vysočina
- Královéhradecký kraj
- Liberecký kraj
- Moravskoslezský kraj
- Olomoucký kraj
- Pardubický kraj
- Plzeňský kraj
- Středočeský kraj
- Ústecký kraj
- Zlínský kraj

3. Kolik Vám je let? *Vyberte jednu odpověď*

- 20 – 30
- 31 – 40
- 41 – 50
- 51 – 60
- 61 a více

4. Jaký je celkový počet vašich dětí zapojených do domácího vzdělávání a v jakých ročnících jsou?

Vyberte jednu nebo více odpovědí

	1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník
1 dítě					
2 děti					
3 děti					
4 děti					
5 dětí					

5. Jaké byly důvody pro rozhodnutí zavedení domácího vzdělávání dítěti/ dětem?

Vyberte jednu nebo více odpovědí

- individuální přístup k dítěti a jeho potřeb k učení
- speciální potřeby dítěte nebo zdravotní znevýhodnění apod.
- věnování se sportu, vybrané dítětem
- nespokojenost s tradičním vzděláváním
- trávení mnohem více společného času dítěte s rodičem
- distanční výuka v době Covid-19
- negativní vliv školního prostředí na dítě např.: šikana
- vlastní negativní zkušenost
- kontrolované sociální prostředí (víme s kým se dítě stýká)
- morální a náboženské hodnoty
- pobyt v zahraničí po delší dobu nebo častý
- jiné.....

6. Jaké vnímáte pozitiva domácí výuky?

Napište svou odpověď

.....

7. Jaké vnímáte negativa domácí výuky?

Napište svou odpověď

.....

8. Kdo oficiálně zajišťuje domácí vzdělávání Vašeho dítěte/ Vašich dětí?

Vyberte jednu nebo více odpovědí

- otec
- matka
- příbuzná osoba
- osoba mimo rodinný kruh

9. Kdo se podílí na záměrném vzdělávání Vašeho dítěte/ Vašich dětí?

Vyberte jednu nebo více odpovědí

- Otec
- matka
- oba rodiče
- příbuzná osoba
- osoba mimo rodinný kruh
- neučíme se záměrně

10. Kolik dní se zaměřujete na výuku?

Vyberte jednu odpověď

☐ 1 den ☐ 2 dny ☐ 3 dny ☐ 4 dny ☐ 5 dní ☐ 6 dní ☐ 7 dní

11. Jak dlouho se zabýváte záměrnou výukou v jeden den? *Vyberte jednu odpověď*

☐ 1 hodinu ☐ 2 hodiny ☐ 3 hodny ☐ 4 hodiny ☐ 5 hodin ☐ 6 hodin a více

12. Pokud vzděláváte doma více dětí najednou, pomáhají si tyto děti navzájem během studia?

Vyberte jednu odpověď

- ano
- ne

13. Kombinujete domácí vzdělávání vašich dětí s návštěvou institucionálních vzdělávacích zařízení? (zájmové aktivity: sportovní kroužky, ZUŠ, tábor atd.)

Vyberte jednu odpověď

- ano
- ne

14. Tato otázka se zaměřuje na zjištění časového rozsahu výuky jednotlivých předmětů během týdne. Pokud vzděláváte doma více dětí z různých tříd prvního stupně, prosím, zaměřte se ve své odpovědi jen na jedno z nich a uveďte třídu, do které toto dítě chodí.

Vyberte jednu odpověď

- 1. třída

- 2. třída
- 3. třída
- 4. třída
- 5. třída

15. Připravujete si vzdělávací plány, osnovy, přehledy o tom, co bude dítě dělat v týdnu, pro domácí výuku?

Vyberte jednu odpověď

- ano
- ne

16. Pokud se nevěnujete záměrně jednotlivým předmětům, tak jak probíhá Vaše výuka?

Napište odpověď

.....

17. Jaký je týdenní rozsah vyučovacích hodin, které věnujete jednotlivým předmětům?
Odpovězte na otázku podle dítěte, kterého jste si zvolil/a u otázky 14.

Zaškrtněte odpovědi

	1h	2h	3h	4h	5h	6h a více
Matematika						
Český jazyk a literatura						
Cizí jazyk						
Informatika						
Vlastivěda/Prvouka/Přírodověda						
Výtvarná výchova						
Hudební výchova						
Tělesná výchova						

18. Jaké druhy učebních materiálů používáte pro domácí vzdělávání vašich dětí?

Vyberte jednu nebo více odpovědí

- internet
- literatura pro děti a mládež
- učebnice
- encyklopedie

- mapy
- časopisy
- jiná.....

19. Provádí třídní učitel ze školy, kam je Vaše dítě zapsáno, dohled nad jeho domácí výukou? (př.: pravidelný email,...) Pokud ano, napište jakým způsobem.

Vyberte jednu odpověď

- ano,
- ne, chodíme jen na přezkoušení

20. Komunikujete s třídním učitelem ohledně plánování učiva, výběru učebnic, metod a forem výuky, hodnocení vašeho dítěte a dalších aspektů domácího vzdělávání?

Vyberte jednu odpověď

- ano
- ne

21. Jakou formu hodnocení svého dítěte/děti používáte?

Vyberte jednu nebo více odpovědí

- klasifikace 1-5
- slovní hodnocení
- nehodnotím
- jiná.....

22. Tvoří si dítě portfolio během roku? To znamená jestli si sbírá materiály, které vytvořil, své vlastní pomůcky k učení, fotky,... Pokud ano, napište, co sbírá za věci.

Vyberte jednu odpověď

- ano,
- ne

23. Jakým způsobem motivujete své dítě/děti k učení?

Napište odpověď

.....

24. V jakých formách se dítě vzdělává pravidelně? (jdete s dítětem například: na exkurze, besedy, do muzea, knihovny, zámku,...) *Napište odpověď*

.....

25. Komunikujete s ostatními rodinami, které jsou rovněž zapojeni do domácího vzdělávání?

Vyberte jednu odpověď

- ano
- ne

26. Jak často se Vaše dítě setkává s kamarády?

Vyberte jednu odpověď

- každý den
- 4x týdně
- 1x za týden
- 1x za měsíc

27. Pokud se Vaše dítě s kamarády nemůže setkat osobně využíváte v tu dobu jiné možnosti?

Vyberte jednu nebo více odpovědí

- nevyužíváme
- telefonování
- videohovor